

Plicní tuberkulóza – obrazový přehled

Prof. MUDr. Jiří Ferda, Ph.D.

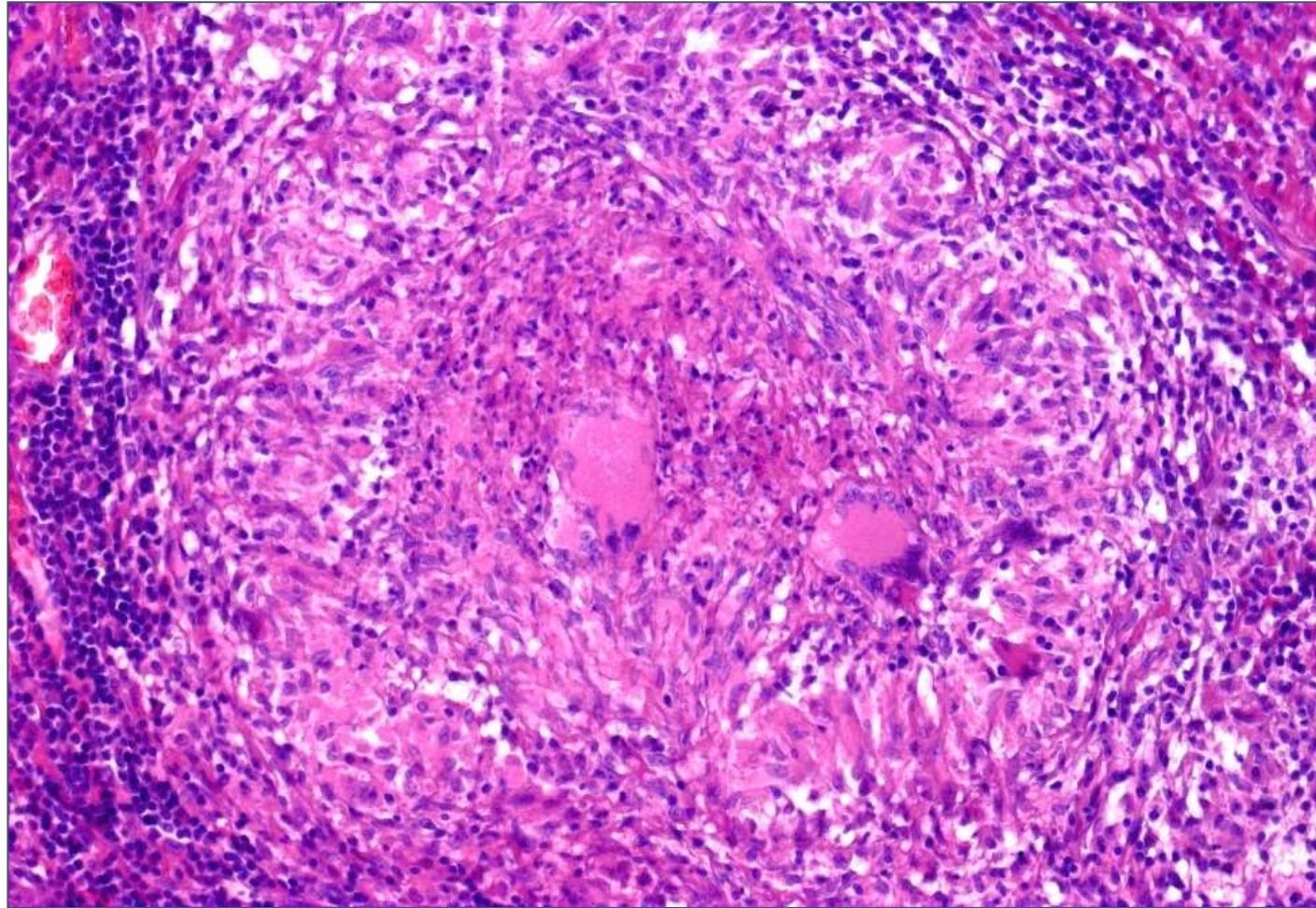
Klinika zobrazovacích metod

Lékařská fakulta Univerzity Karlovy v Plzni

Fakultní nemocnice Plzeň

Tuberculosis pulmonum

- 1834 Schoenlein
  - Pojem tuberculosis pulmonum
- 1882 Koch
  - MYCOBACTERIUM TUBERCULOSIS**
- Primární tuberkulóza
  - spontánní zhojení*
  - progresivní primární tuberkulóza*
  - hematogenní disseminace*
- Postprimární tuberkulóza
  - Imunodeficience*
  - superinfekce*
  - reaktivace*

Biologie mykobakterií

- ✦ vysoce aerobní bakterie
- ✦ *primární infekce*
- ✦ *Postprimární infekce*
- ✦ tendence k rozpadům
- ✦ specifické granulomy
- ✦ hematogenní šíření
- ✦ bronchogenní šíření
- ✦ cílové tkáně
  - ✦ *plíce*
  - ✦ *serózní blány*
  - ✦ *gastrointestinální trakt*
  - ✦ *kosti a klouby*
  - ✦ *centrální nervová soustava*

✦ Pravá mykobaktéria

- ✦ *m. tuberculosis*
- ✦ *m. bovis*
- ✦ *m. africanum*

✦ Netuberkulózní mykobaktéria

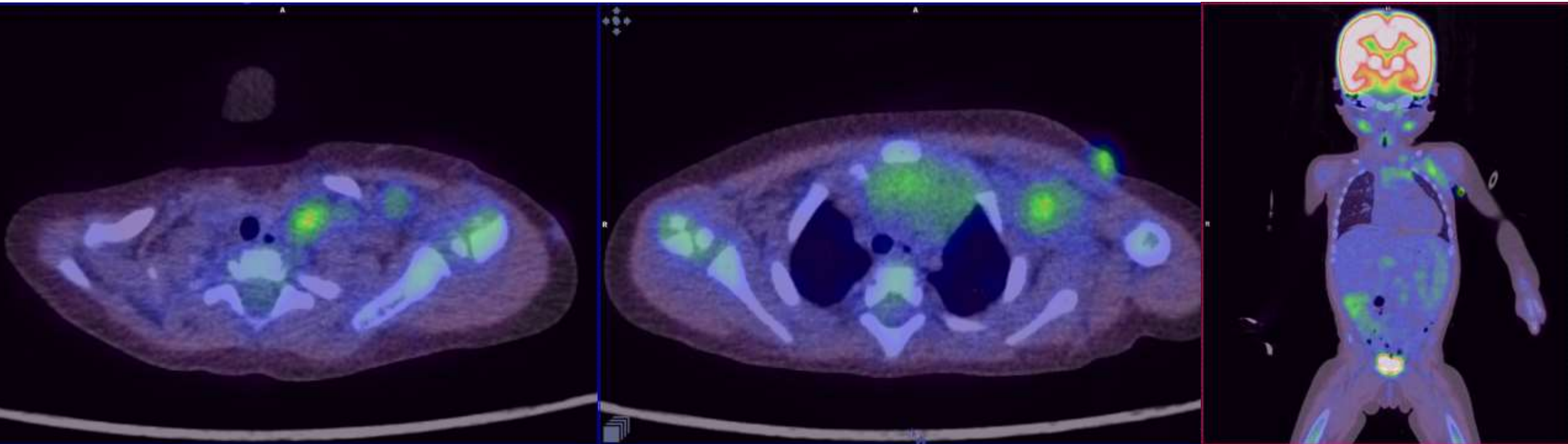
- ✦ *Více či méně oportunní infekce*
- ✦ *Více či méně připomínají TBC*
- ✦ I/ *m. kansasii, m. marinum, m. simiae, m. asiaticum*
- ✦ II/ *m. scrofulaceum, m. xenopi, m. szulgai*
- ✦ III/ *m. avium intracellulare, m. ulcerans, etc.*
- ✦ IV/ *m. fortuitum, m. chelonae*

Primární infekce

Primární místo infekce – dnes hlavně místo BCG vakcinace + postižení regionálních uzlin

V případě postižení plicní tkáně – nebývají postiženy apikální části laloků

Kojenec 11 měsíců progrese infekce po BCG vakcinaci
ukázka disseminace primární mykobakteriózy, PET/CT s FDG

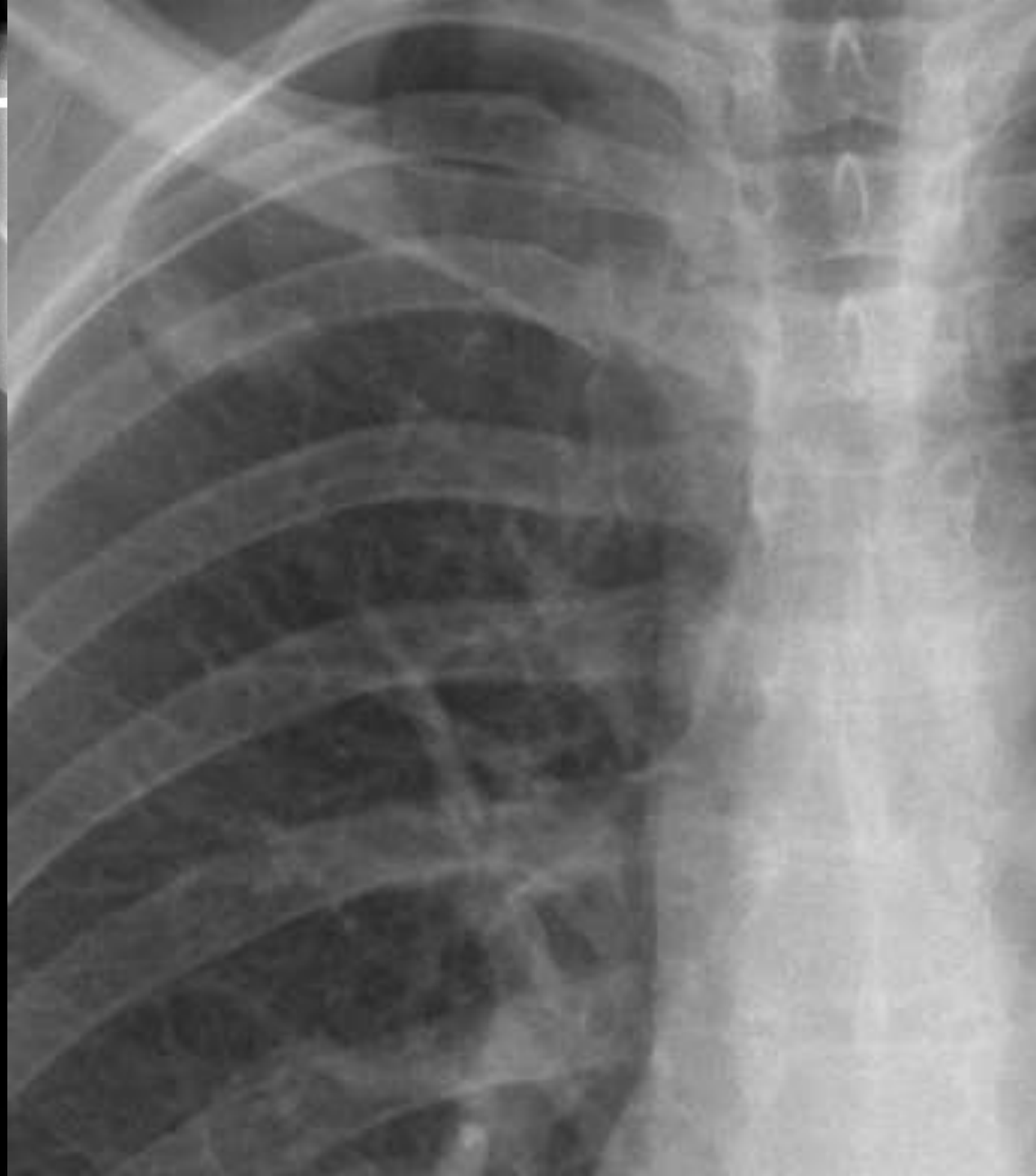
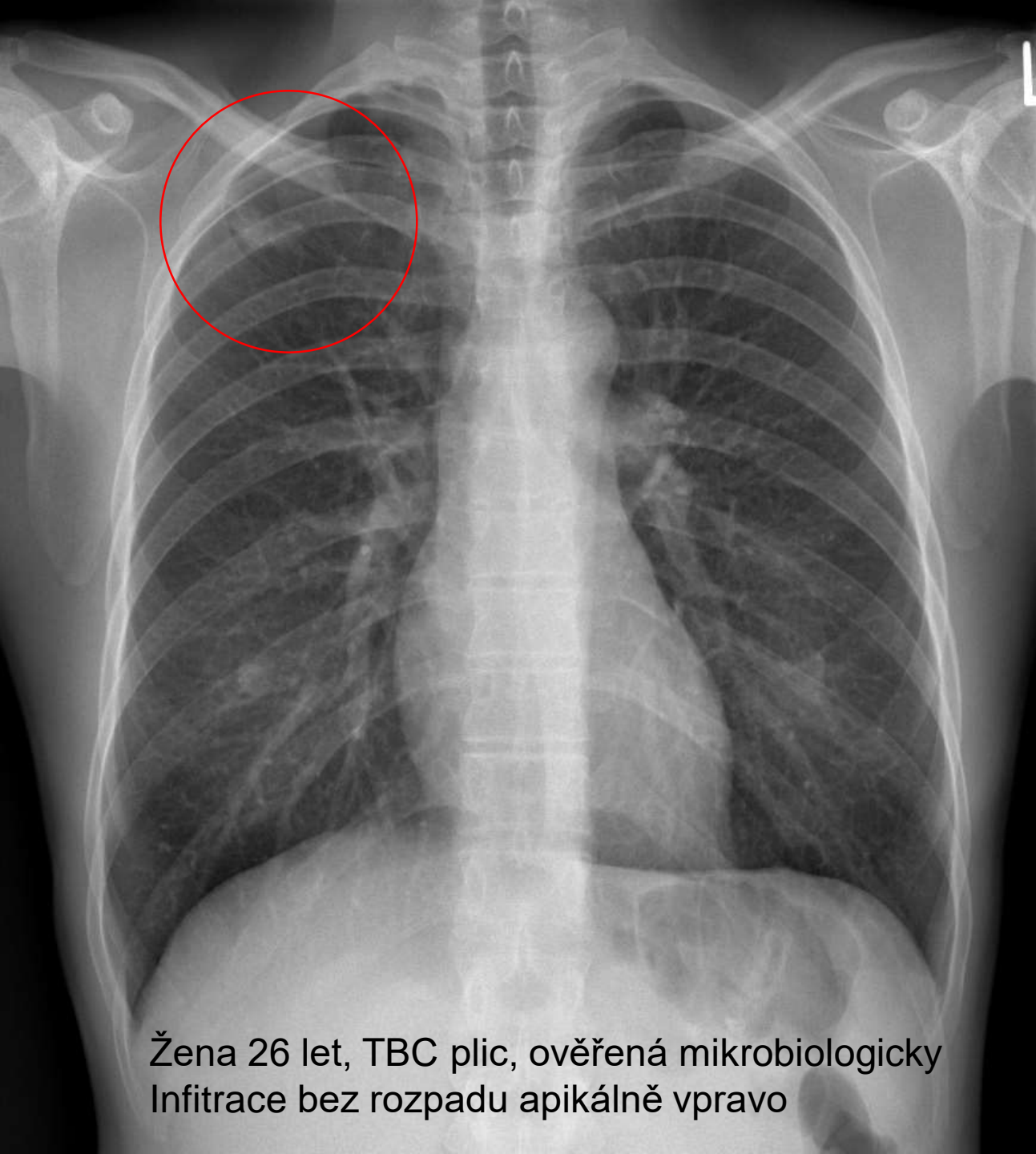

Postprimární tuberkulóza

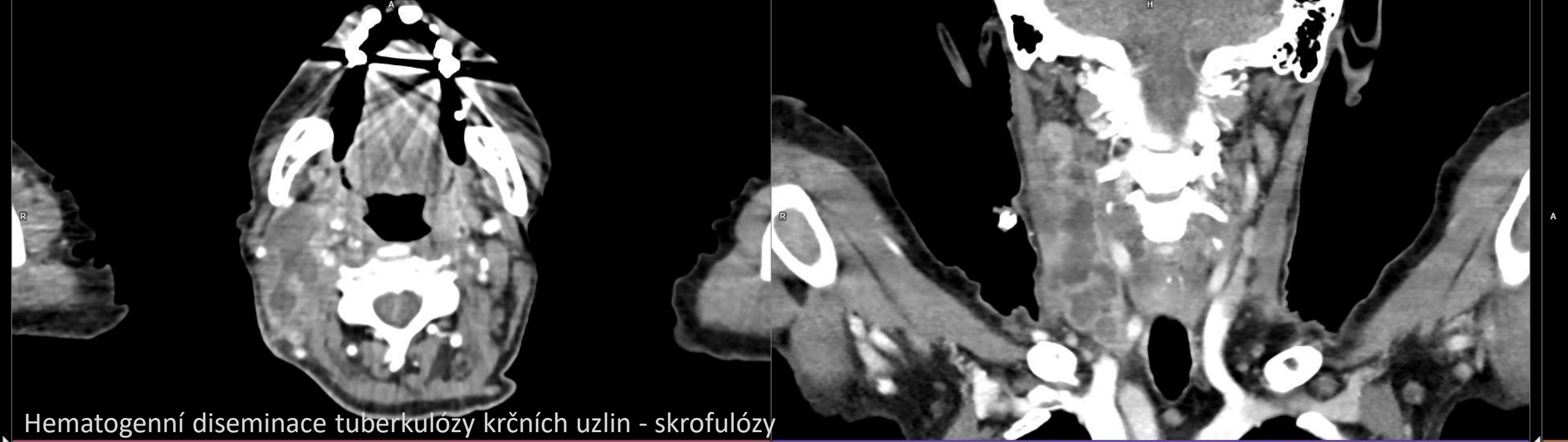
Lokalizovaná i disseminovaná postižení – vždy možnost hematogenní generalizace

Šíření infekce hematogenně – miliární TBC, nebo porogenně – plíce, GIT, uropetický systém

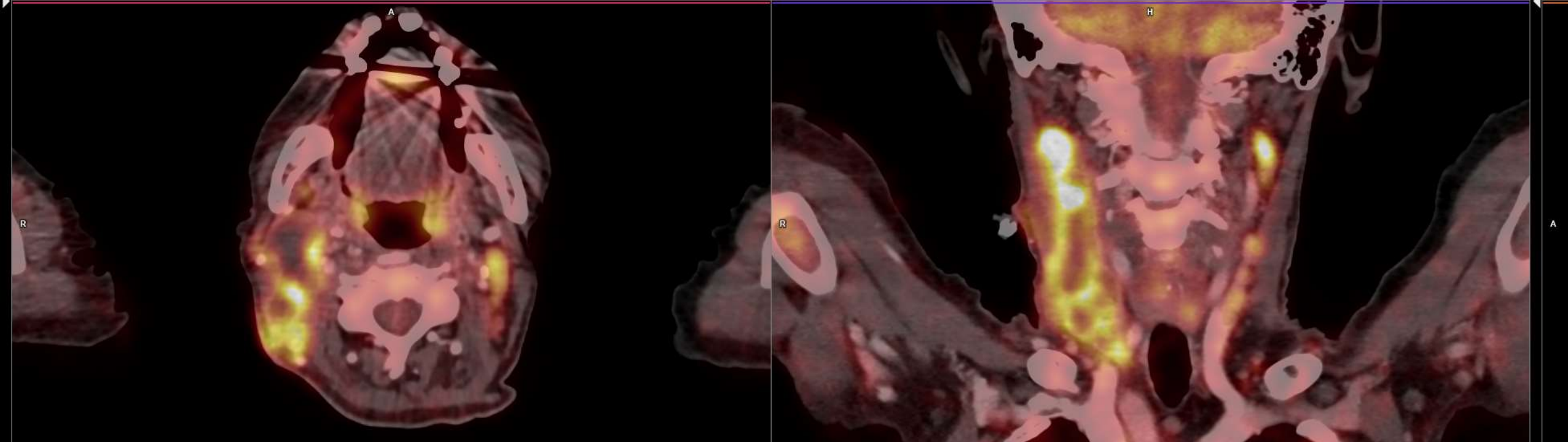

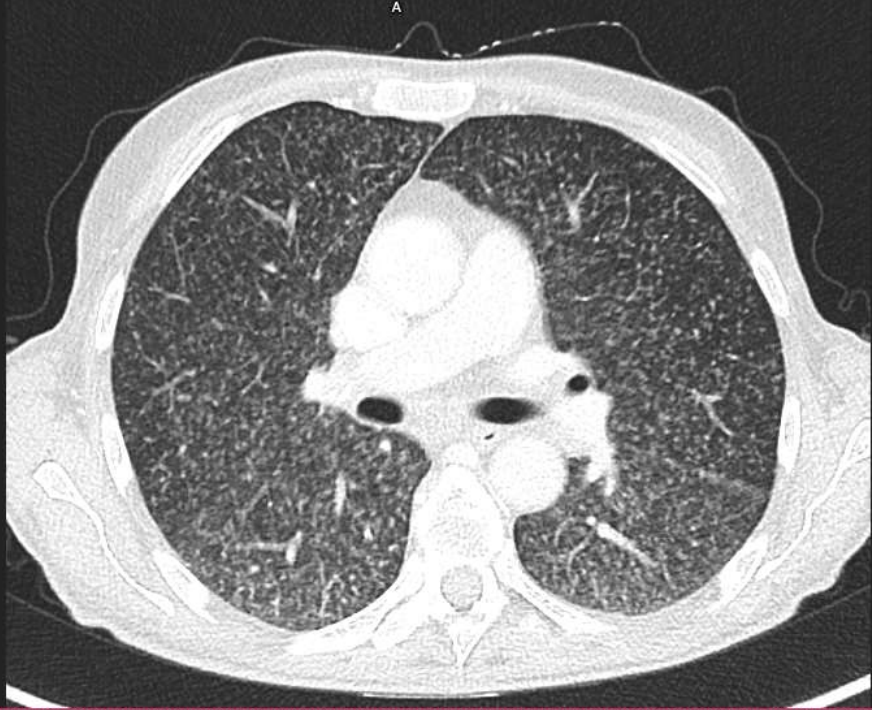

Žena 26 let, TBC plic, ověřená mikrobiologicky
Infiltrace bez rozpadu apikálně vpravo

Hematogenní diseminace tuberkulózy krčních uzlin - skrofulózy

Hematogenní diseminace tuberkulózy krčních uzlin – skrofulózy – miliární postižení plic

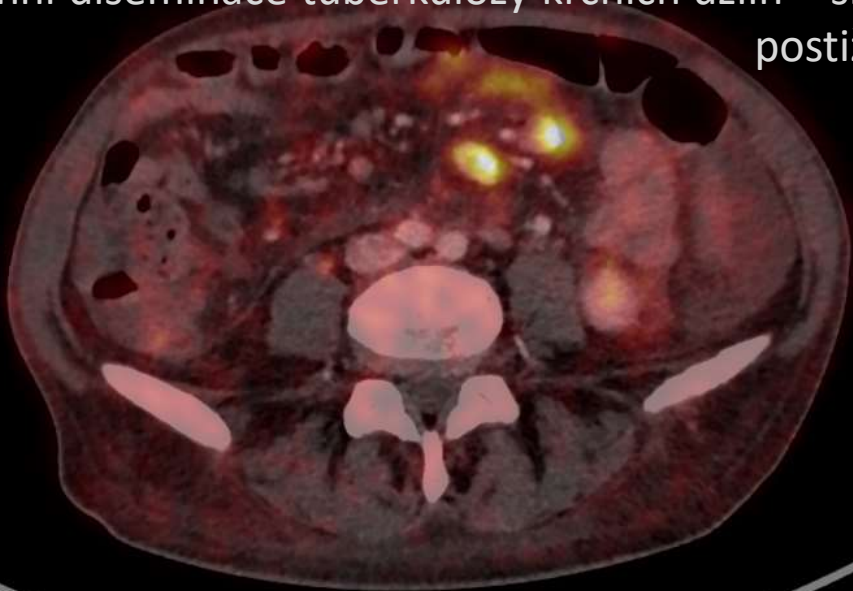

Hematogenní diseminace tuberkulózy krčních uzlin – skrofulózy – postižení sleziny, střev a peritonea

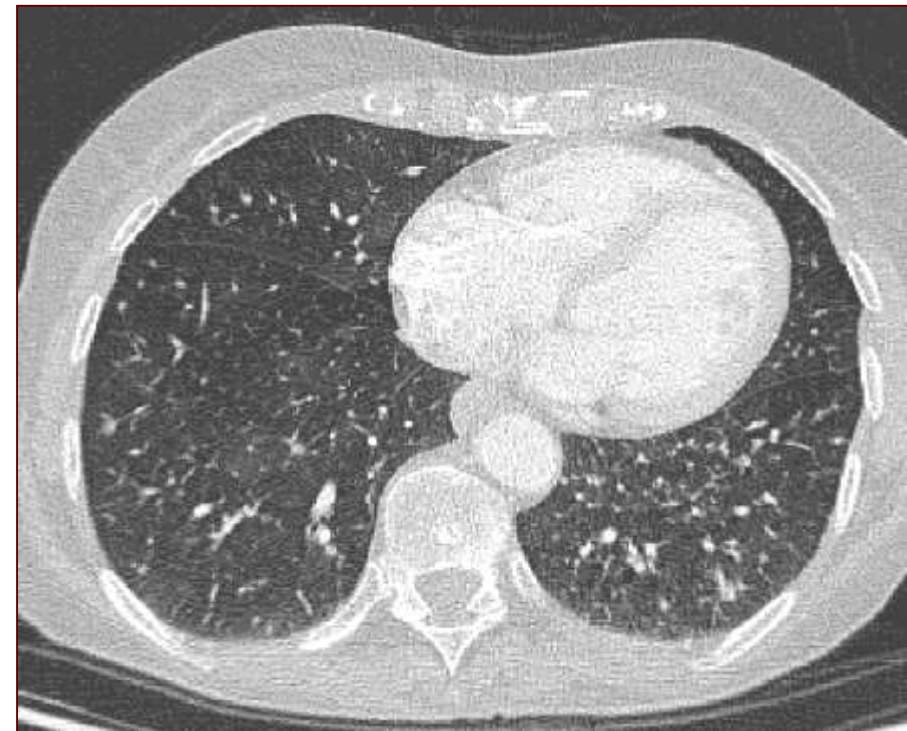
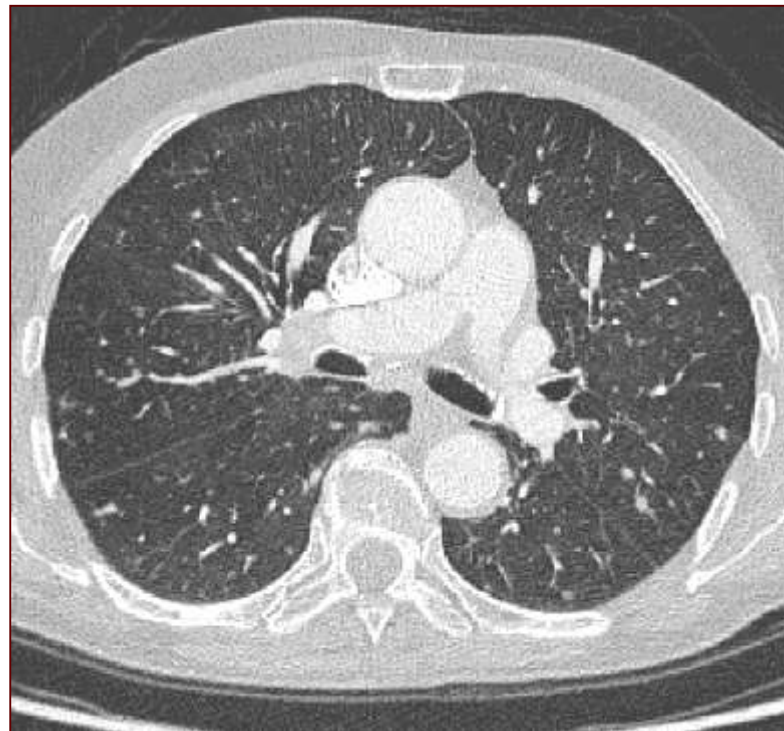
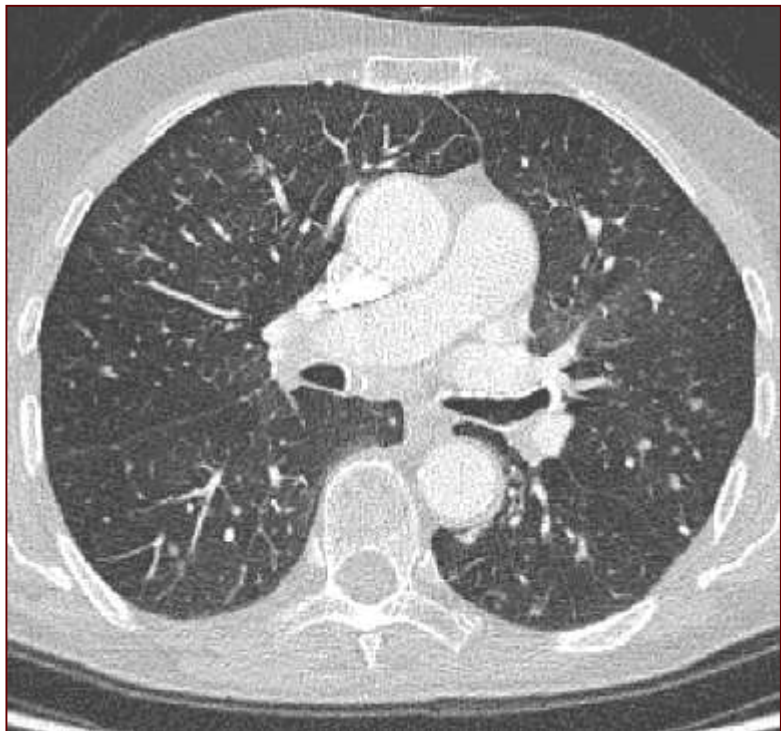

Hematogenní diseminace tuberkulózy krčních uzlin – skrofulózy –
postižení sleziny, střev, peritonea
a kostní dřeně

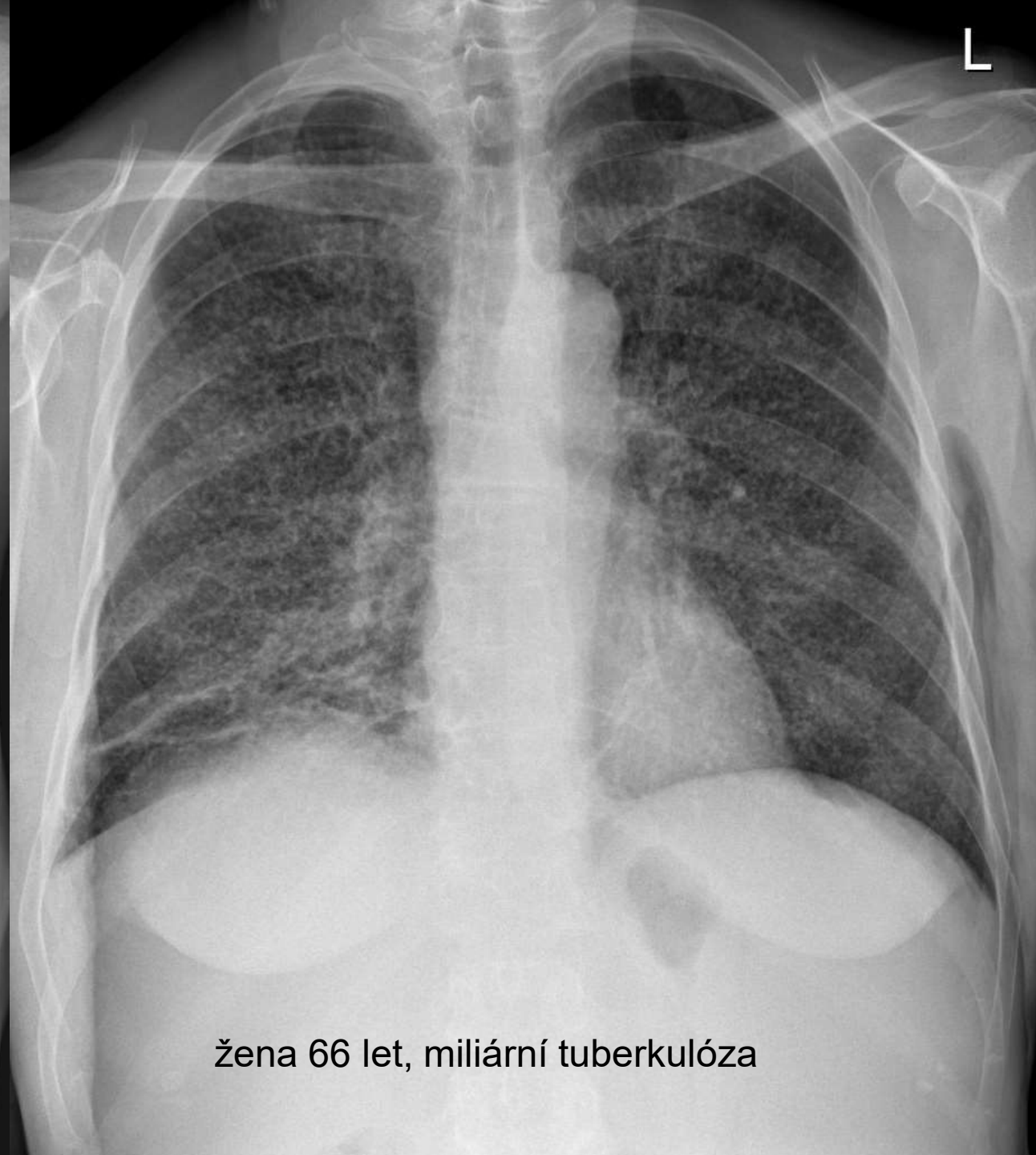
Miliární tuberkulóza

- ♦ **hematogenní rozsev** - mikronodulace v náhodné distribuci, na RTG homogenní distribuce
- ♦ **tyfózní forma** - septický obraz - tachypnoe, tachykardie, lymfocytóza
- ♦ **pneumonická forma** - dušnost a cyanóza
- ♦ **meningitická forma** - bazilární meningitis

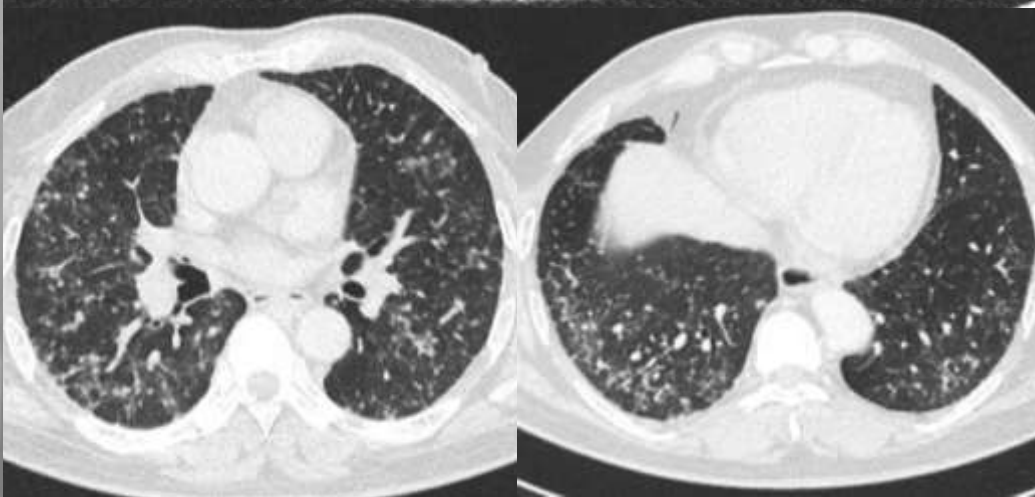
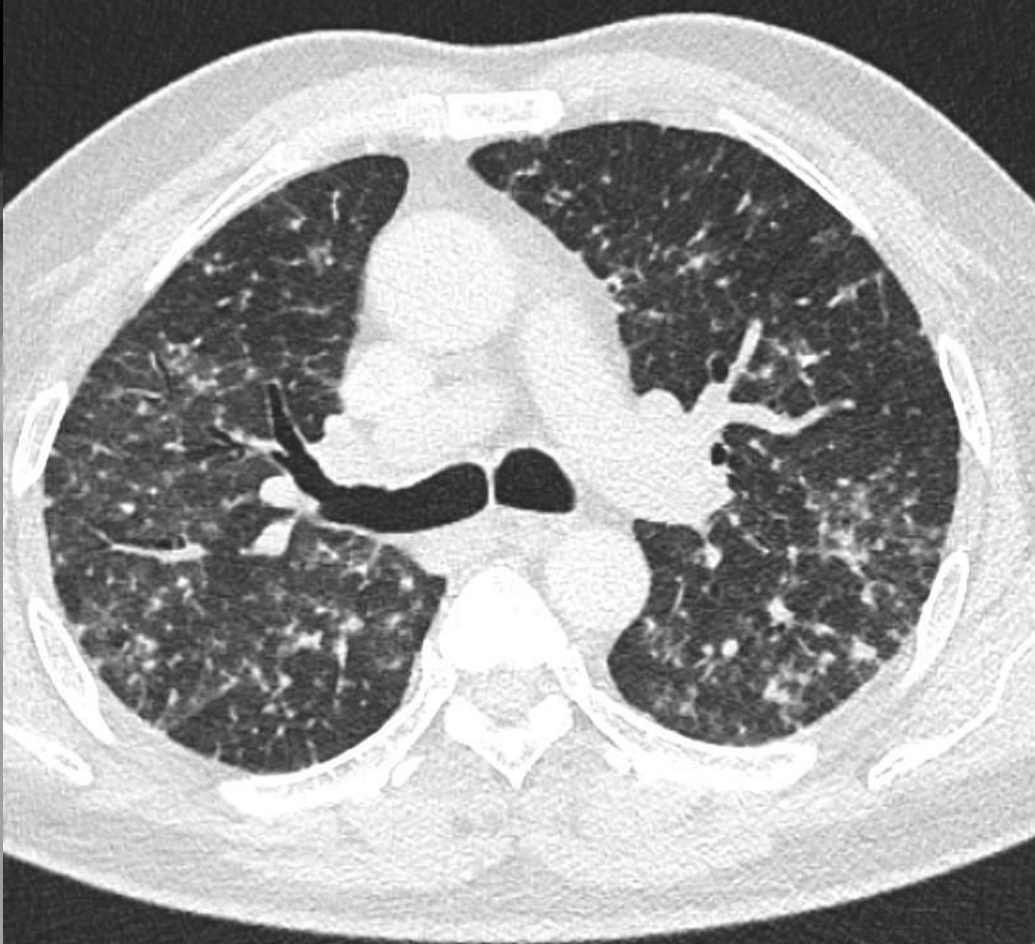
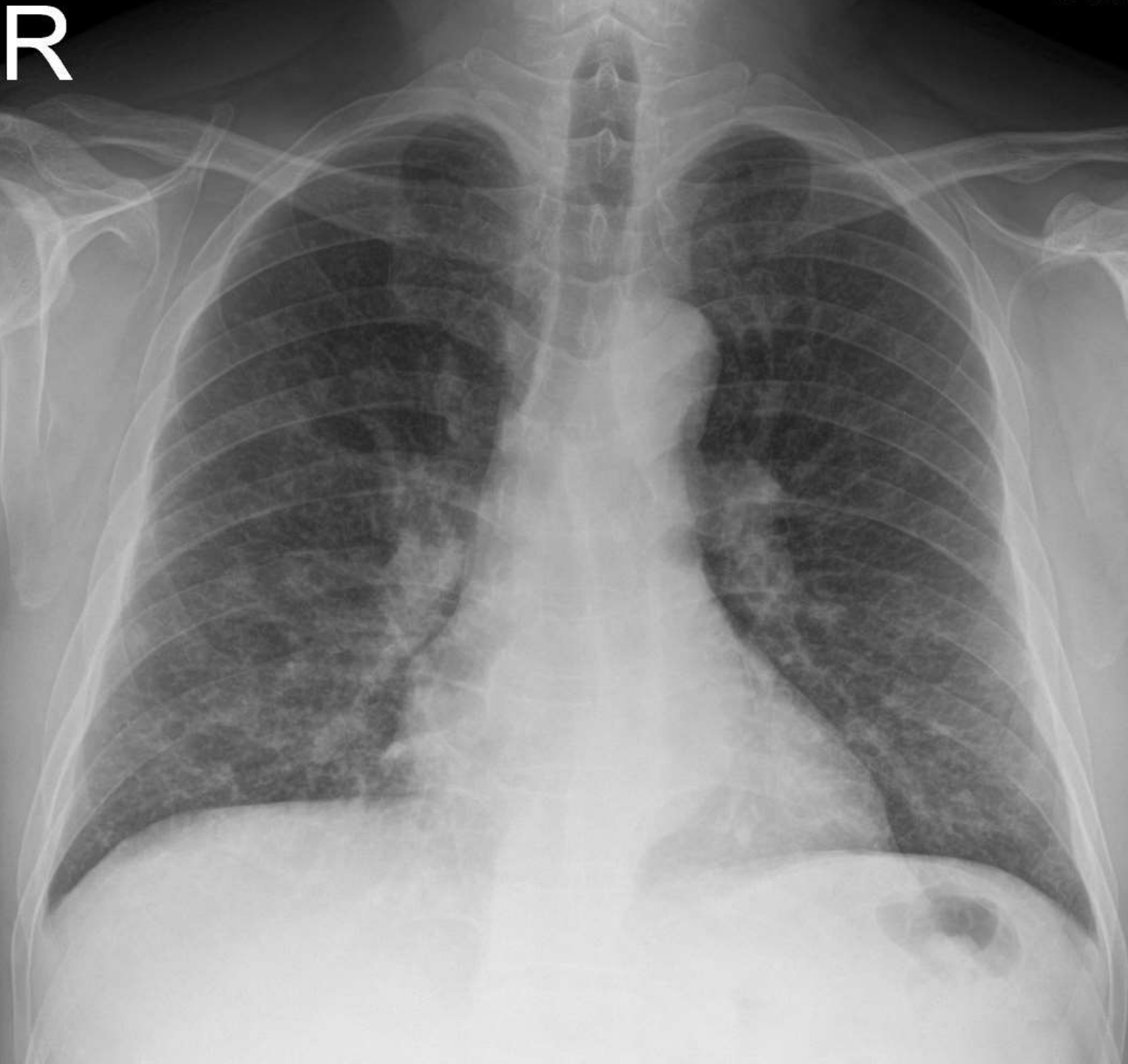

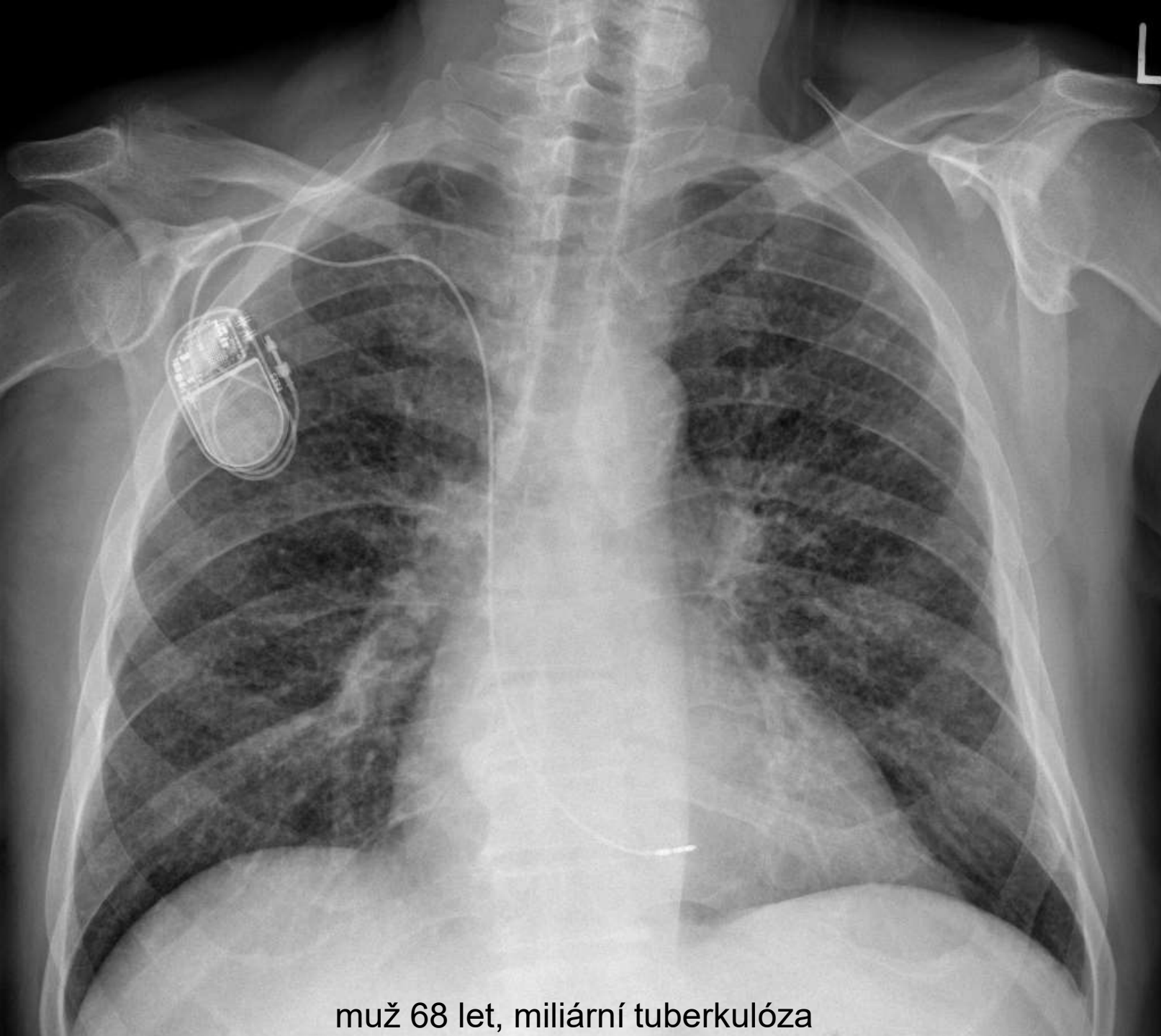
Muž 45 let, miliární tuberkulóza

žena 66 let, miliární tuberkulóza

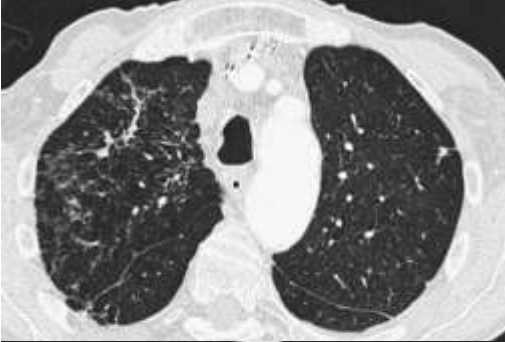
R

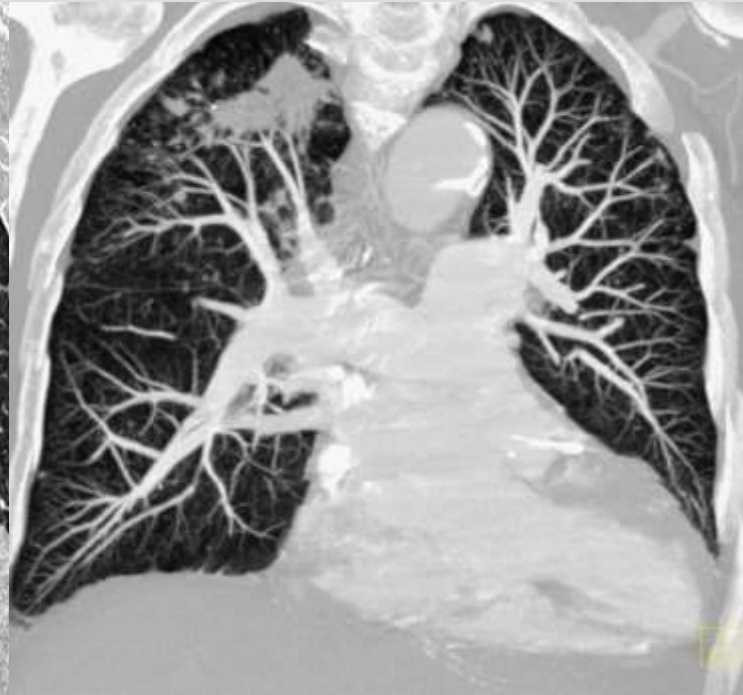
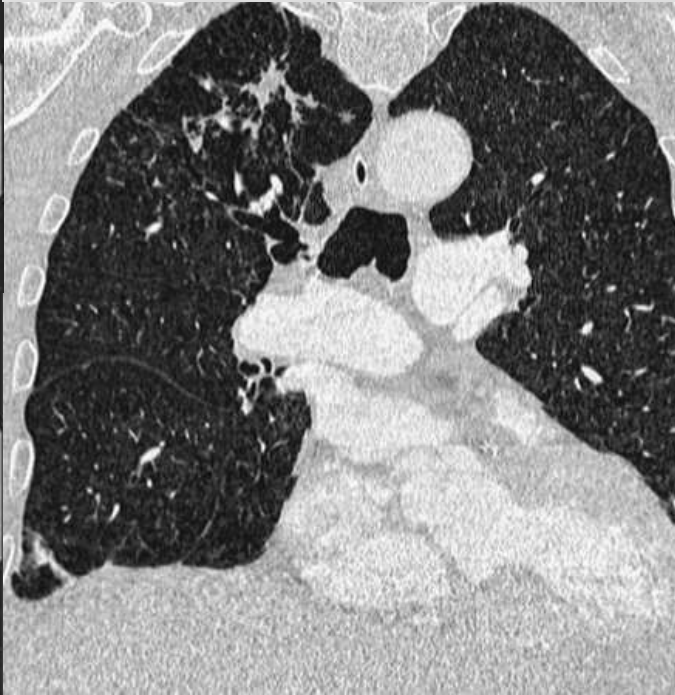
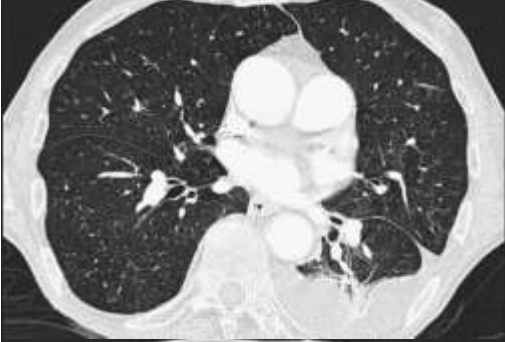

muž 68 let, miliární tuberkulóza

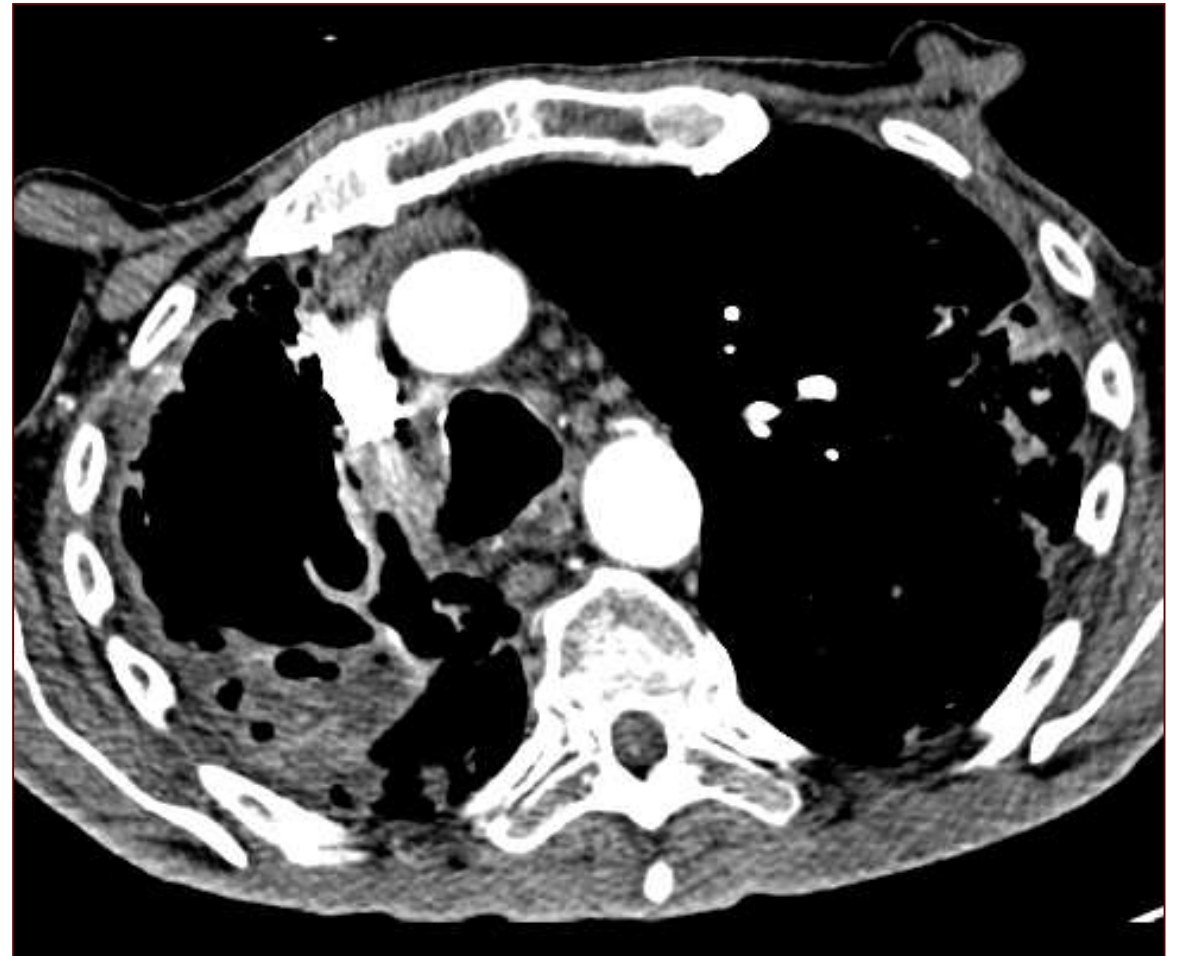
*Miliární rozsev - sekundární reaktivace TBC po dlouhodobé léčbě kortikoidy
postižení plicního parenchymu a pleury a peritonea, později nemocný umírá*

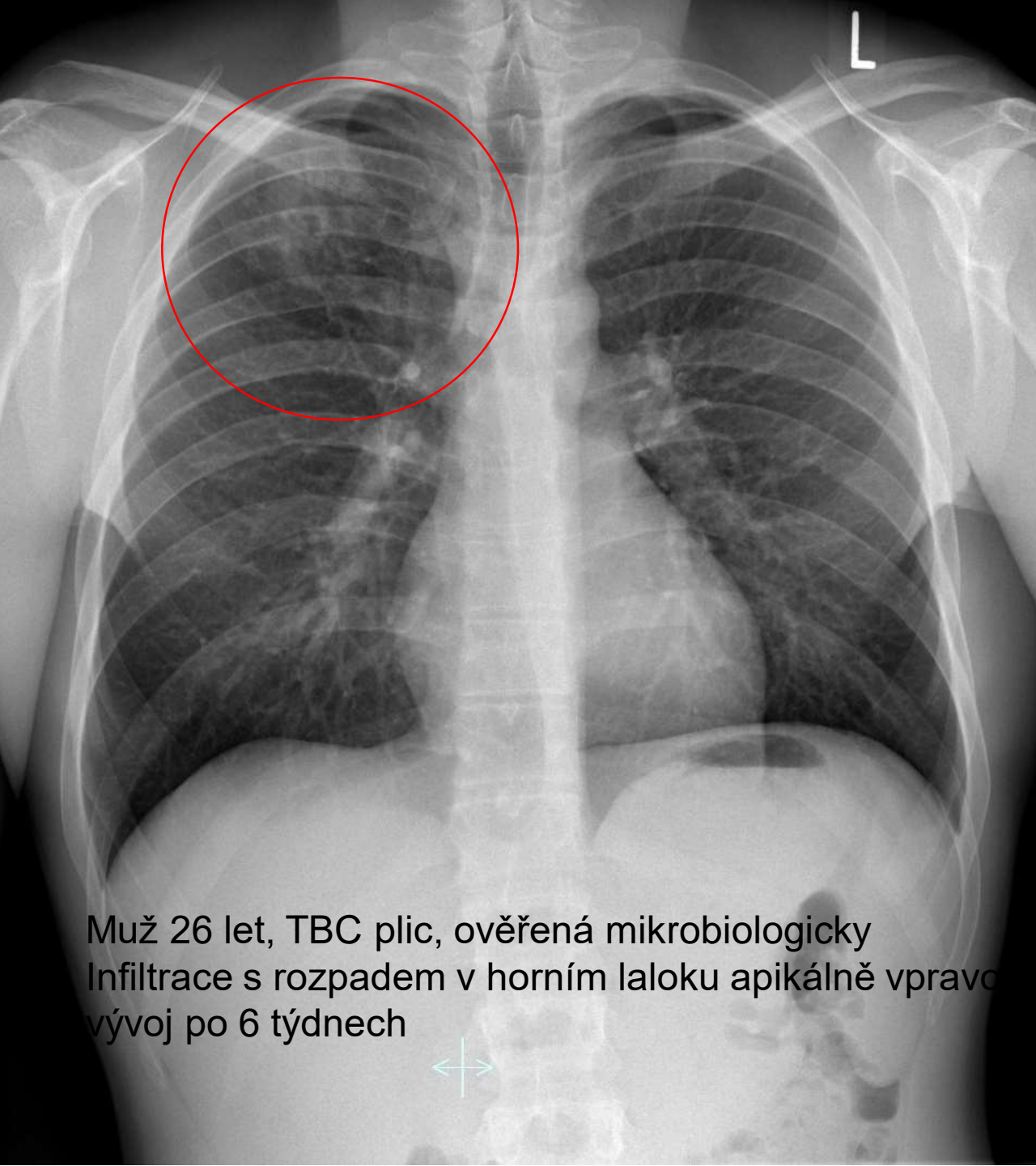
Tuberkulóza s rozpadem

diseminované i infiltrativní formy včetně tuberkulózní pneumonie, kavernózní forma

Kašel s expektorací, pleurální bolest, únavnost, noční pocení

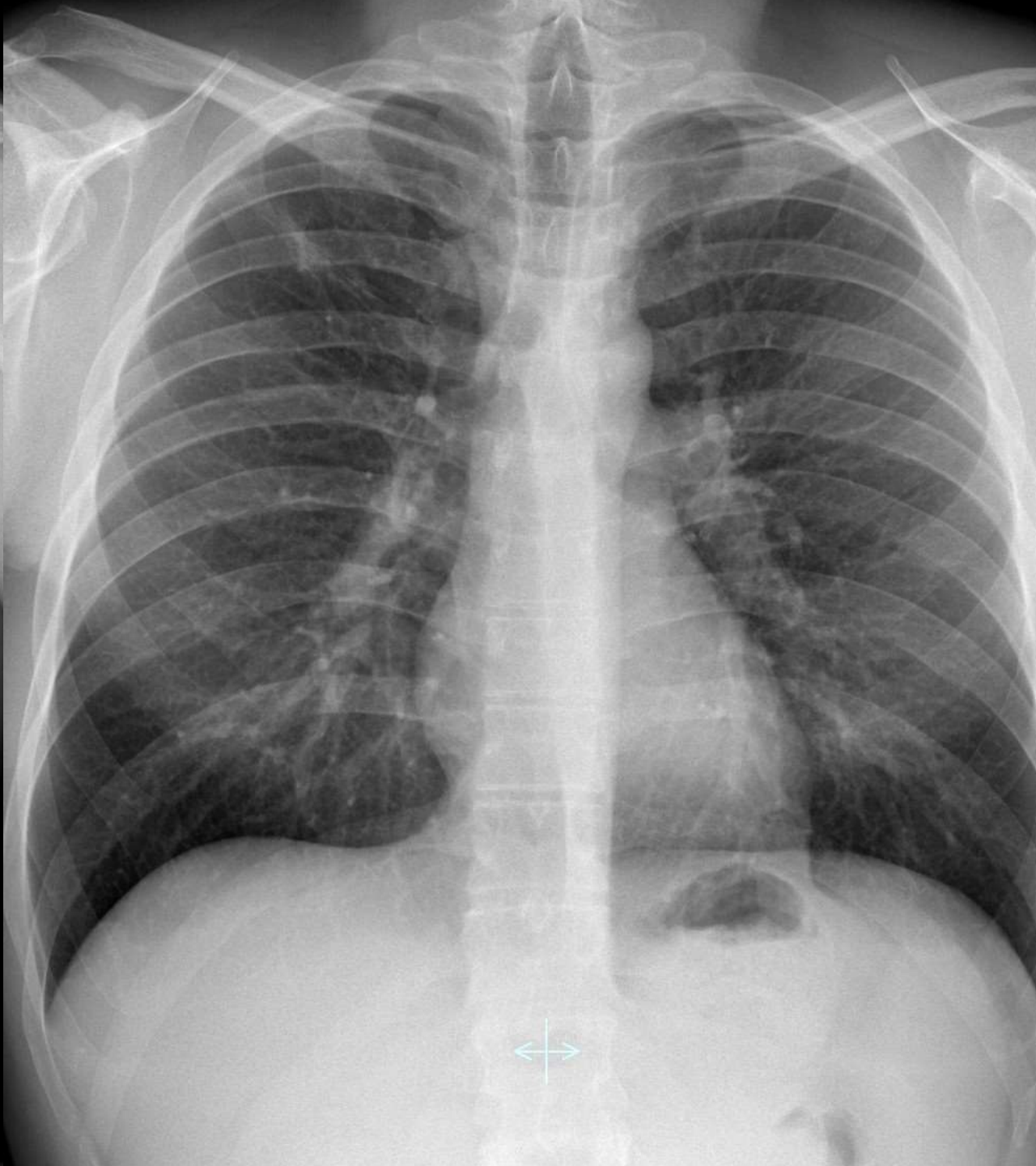

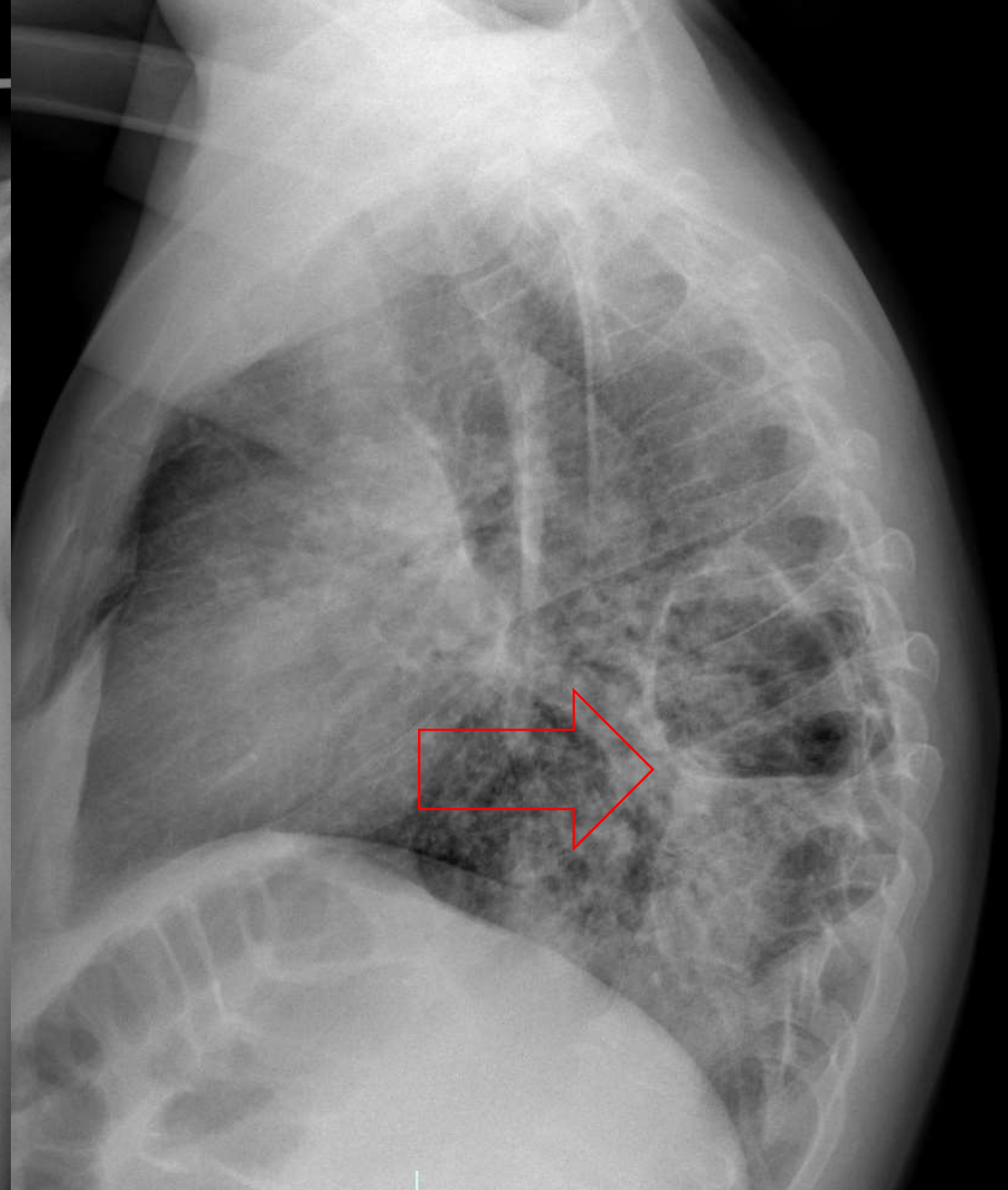
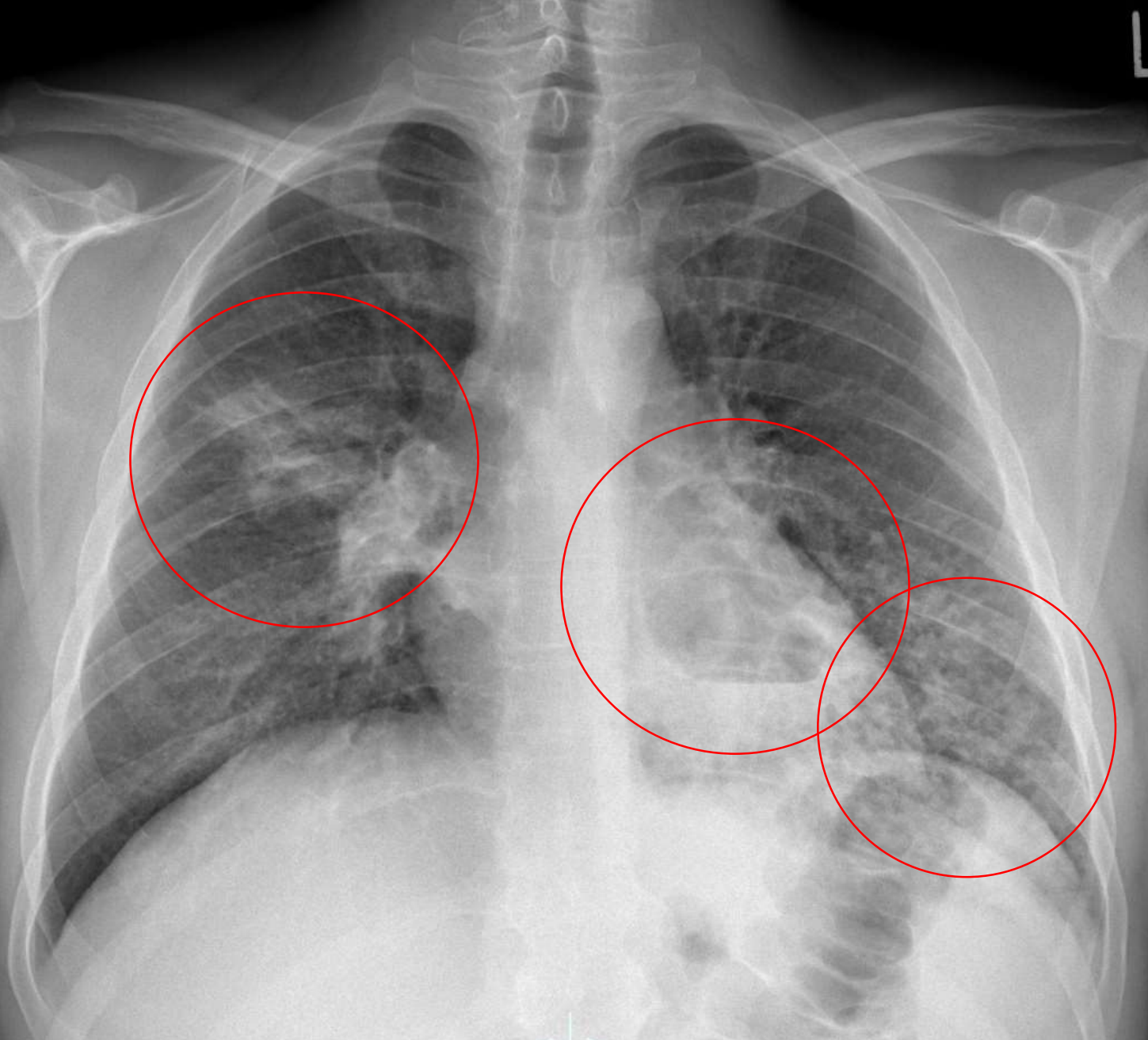
Muž 26 let, TBC plic, ověřená mikrobiologicky
Infiltrace s rozpadem v horním laloku apikálně vpravo
vývoj po 6 týdnech

Muž 26 let, TBC plic, ověřená mikrobiologicky
Infiltrace s rozpadem v horním laloku apikálně vpravo
vývoj po 12 měsících

Muž 38 let, TBC plic, ověřená mikrobiologicky. Kavernózní forma, bronchogenní disseminace, oboustranný nález vlevo v apikálním segmentu dolního laloku objemná kavernózní dutina s hladinou obsahu

Muž 38 let, TBC plic, ověřená mikrobiologicky. Bronchogenní disseminace, oboustranný nález, vlevo v apikálním segmentu dolního laloku objemná kavernózní dutina vývoj po 6 týdnech, a další ústup po 12 měsících

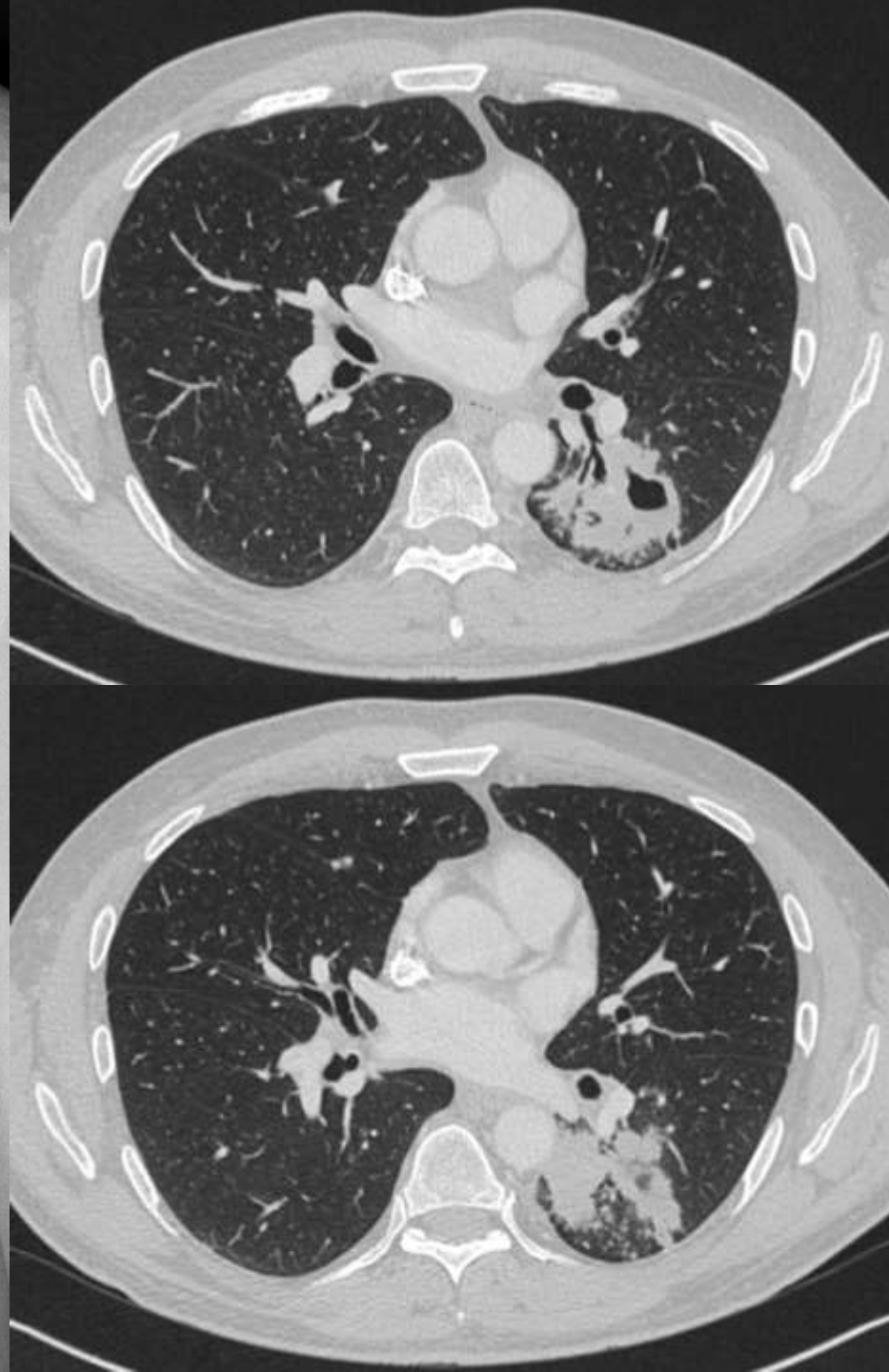
Muž 55 let, TBC plic, ověřená mikrobiologicky. Bronchogenní disseminace a infiltrativní typ s rozpadem, oboustranný nález, vlevo v apikálním segmentu dolního laloku objemná kavernózní dutina.
Diabetes mellitus 1. typu, prvozáchyt
Vývoj nálezu po 6 měsících a 12 měsících

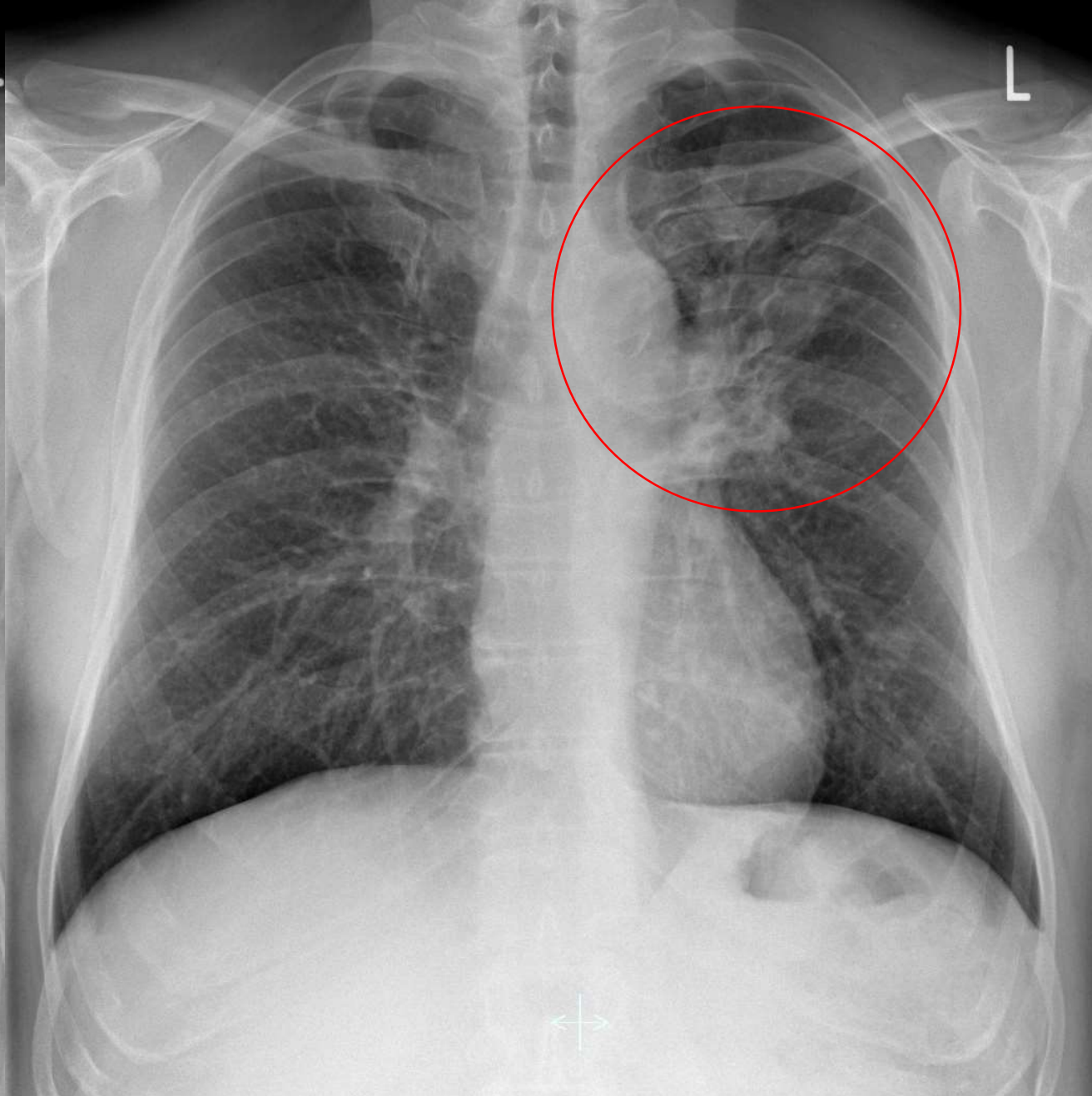
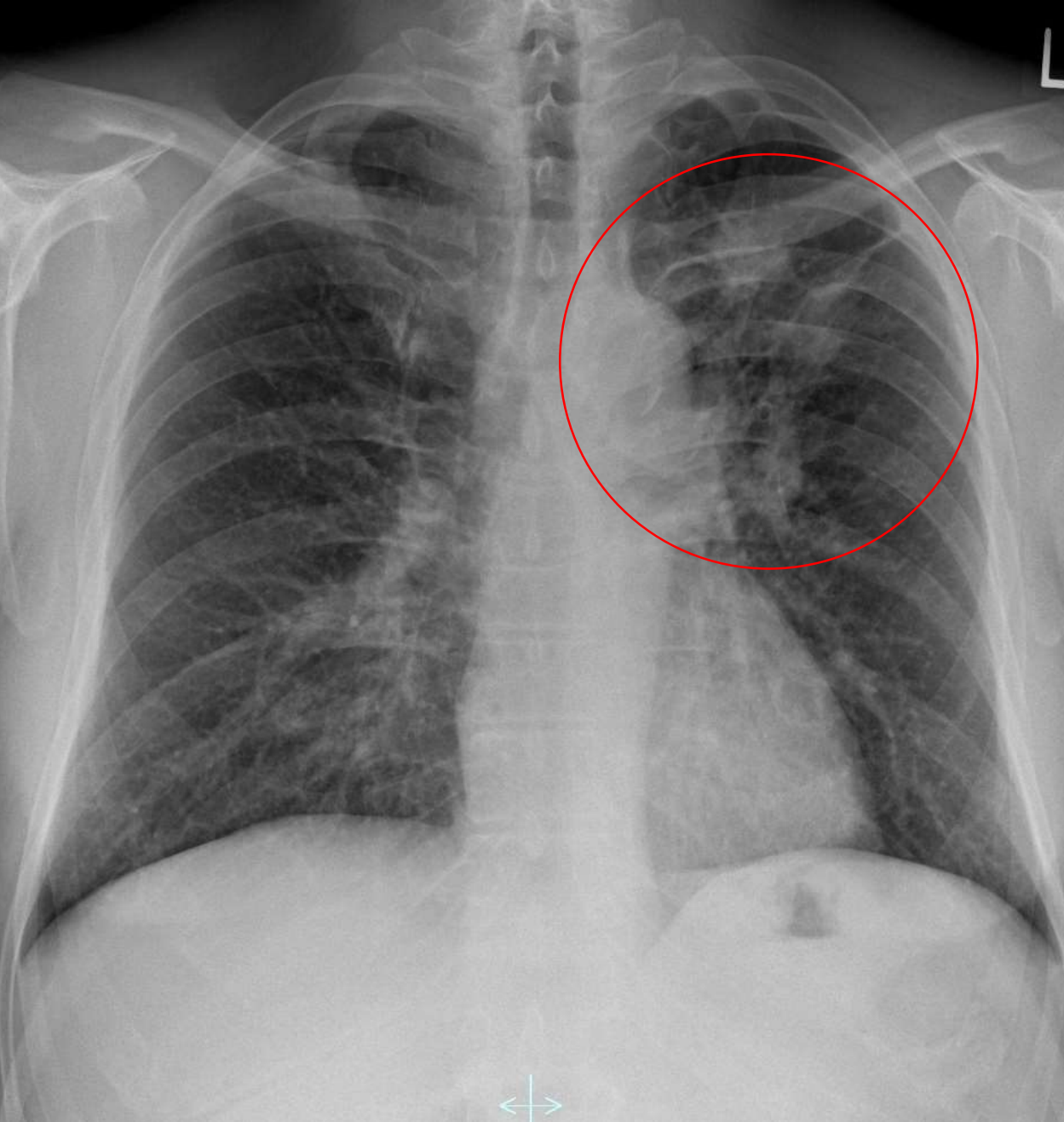

Muž 55 let, TBC plic, ověřená mikrobiologicky. Bronchogenní disseminace a infiltrativní typ s rozpadem, oboustranný nález, vlevo v apikálním segmentu dolního laloku objemná kavernózní dutina. Diabetes mellitus 1. typu, prvozáchyt

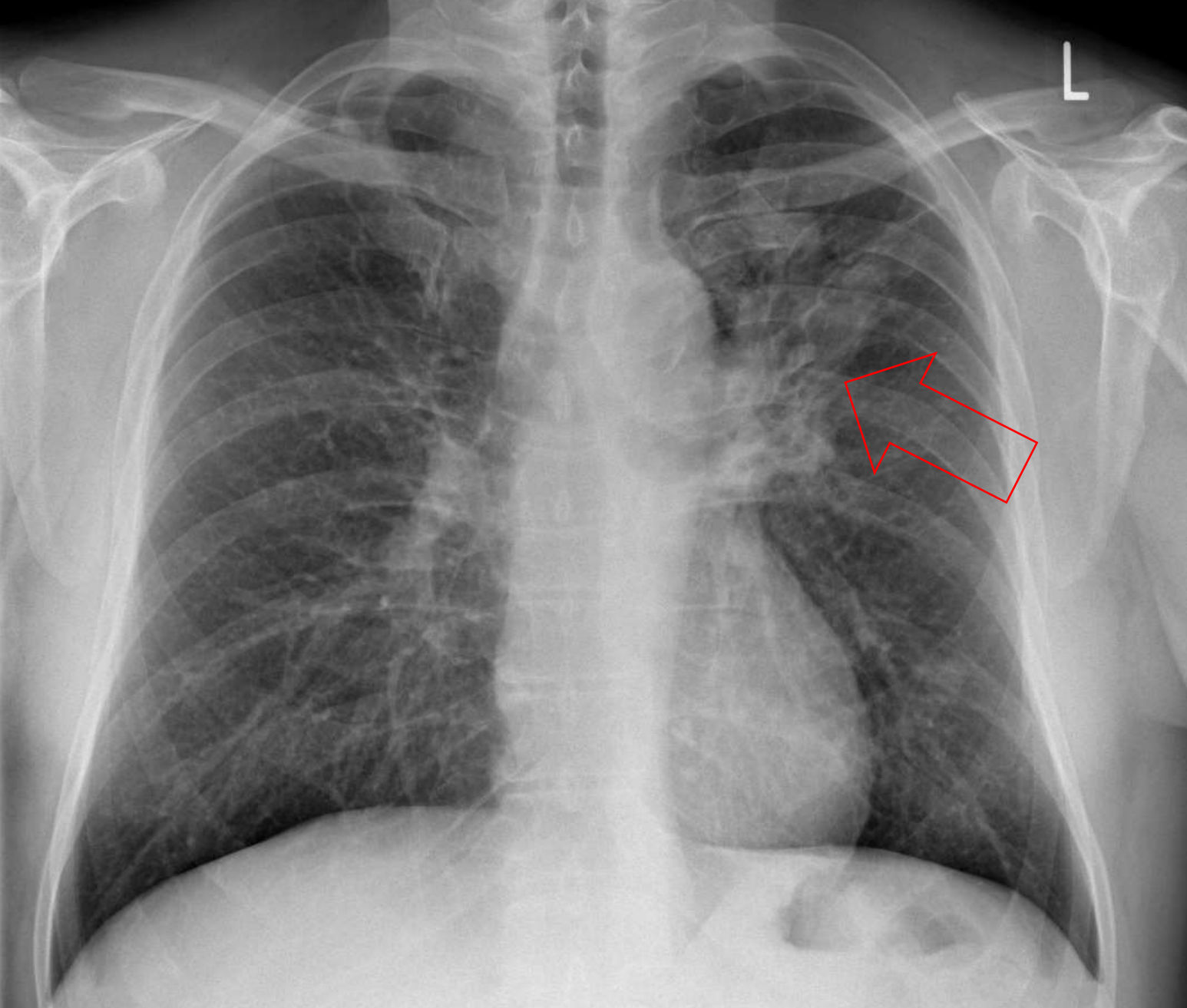
muž 50 let, TBC plic, ověřená mikrobiologicky
Dlouhodobě sledován pro expozici křemenného prachu
TBC s rozpadem a bronchogenní šíření v dolním laloku vlevo

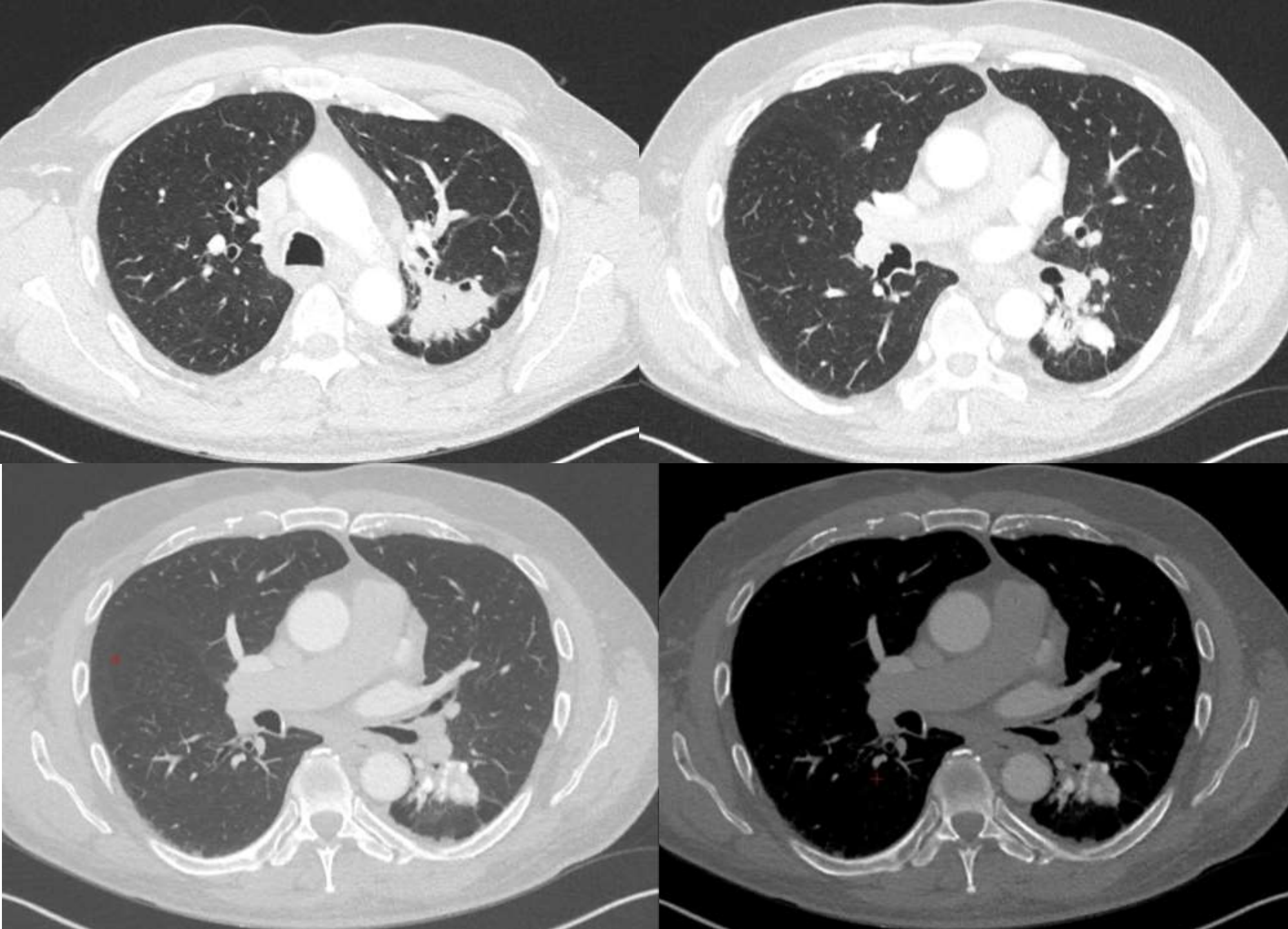

muž 50 let, TBC plic, ověřená mikrobiologicky
Dlouhodobě sledován pro expozici křemenného prachu vývoj po 10 létech ve věku 60 let a 62 let, nyní aktivace

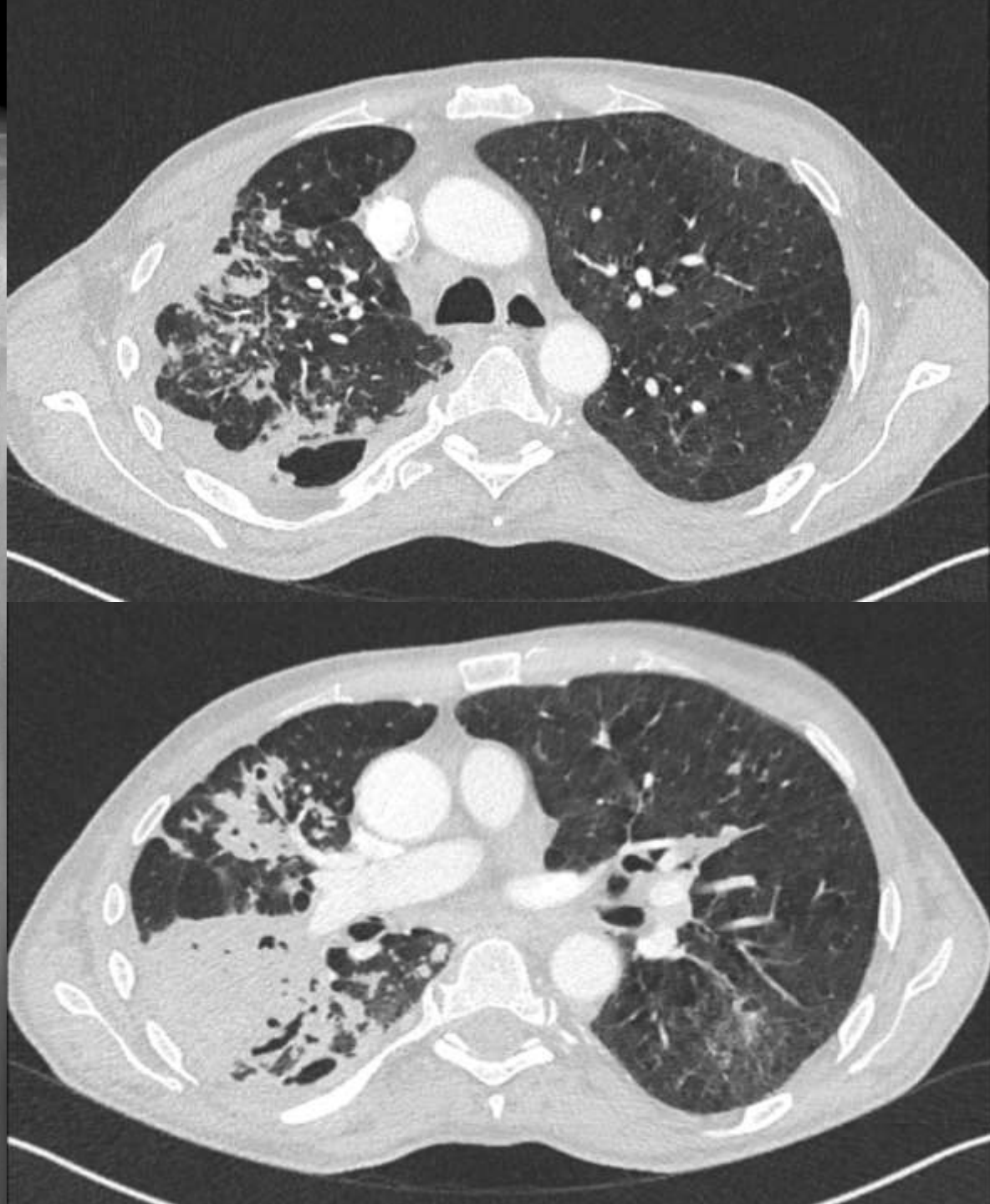
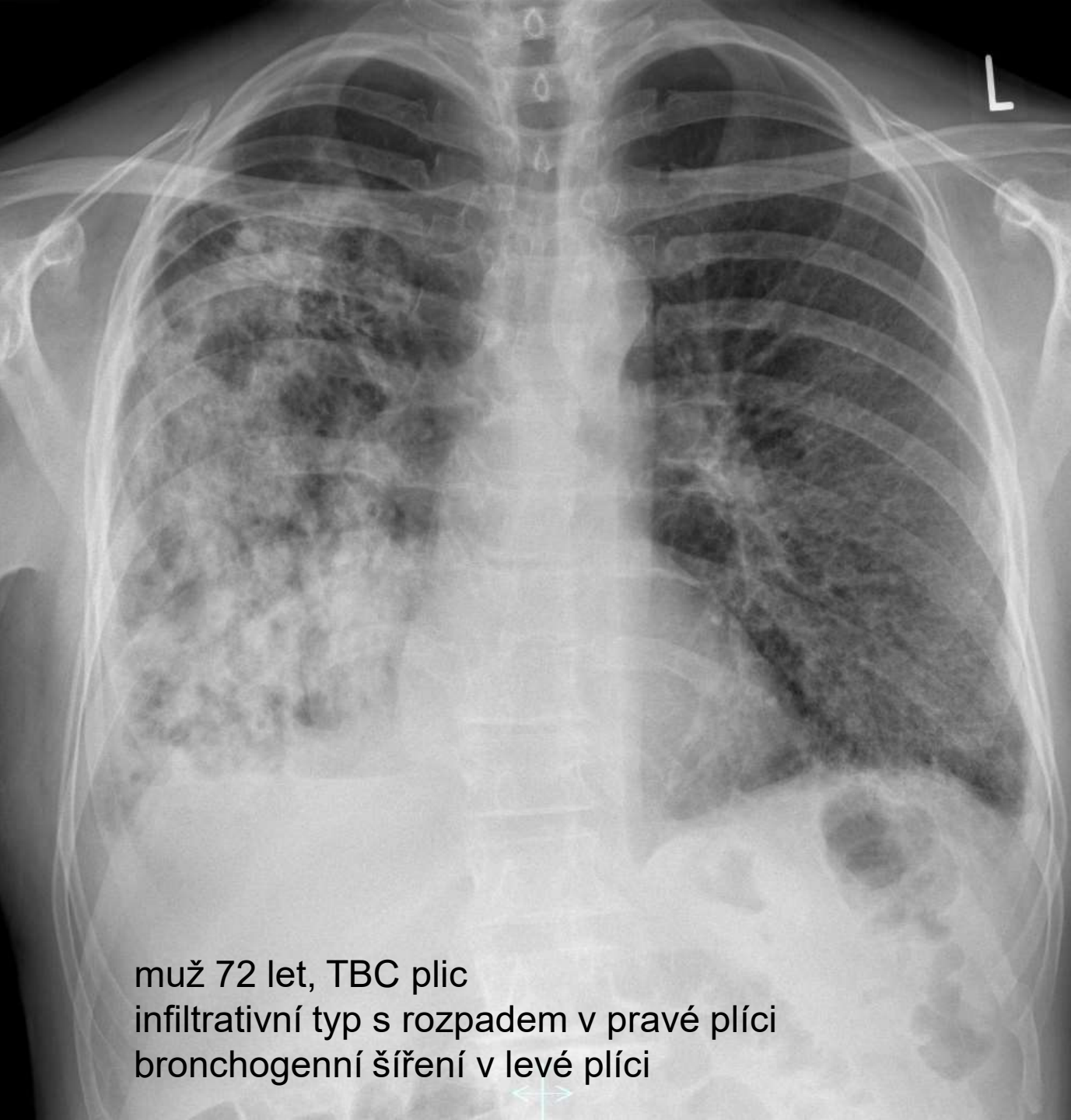

muž původně ve věku 50 let TBC plic, nyní ve věku 62 let aktivace, kalcifikace v infiltraci a nový rozpad, retrakce s kranializací hilu (šipka)

muž původně ve věku 50 let TBC plic, nyní ve věku 62 let aktivace, kalcifikace v infiltraci a nový rozpad, retrakce s kranializací hilu

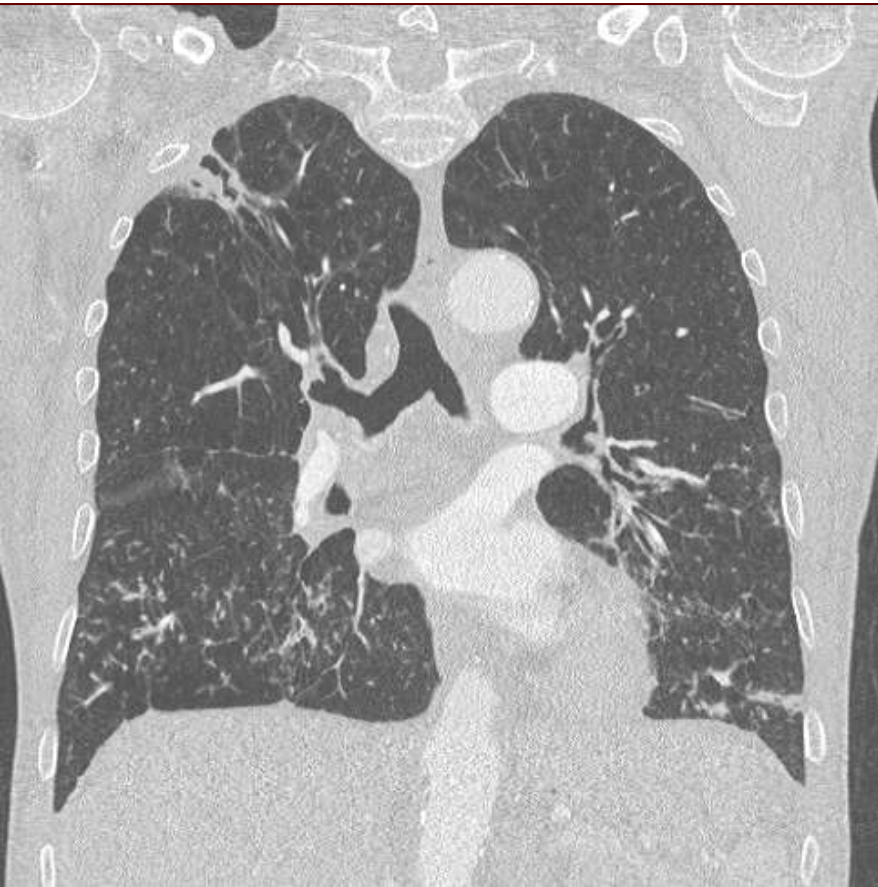

muž 72 let, TBC plic
infiltrativní typ s rozpadem v pravé plíci
bronchogenní šíření v levé plíci

Bronchogenní disseminace

♦ Noduly tvoří rozety a obraz stromu v rozpuku – *tree in bud*

- ♦ *Infekce se šíří porogenně bronchiálním stromem do plicního parenchymu*
- ♦ *Zdrojem infekce může být forma s rozpady*
- ♦ *U cystické fibrózy kolonizace bronchiectázií – *m. avium intracellulare**

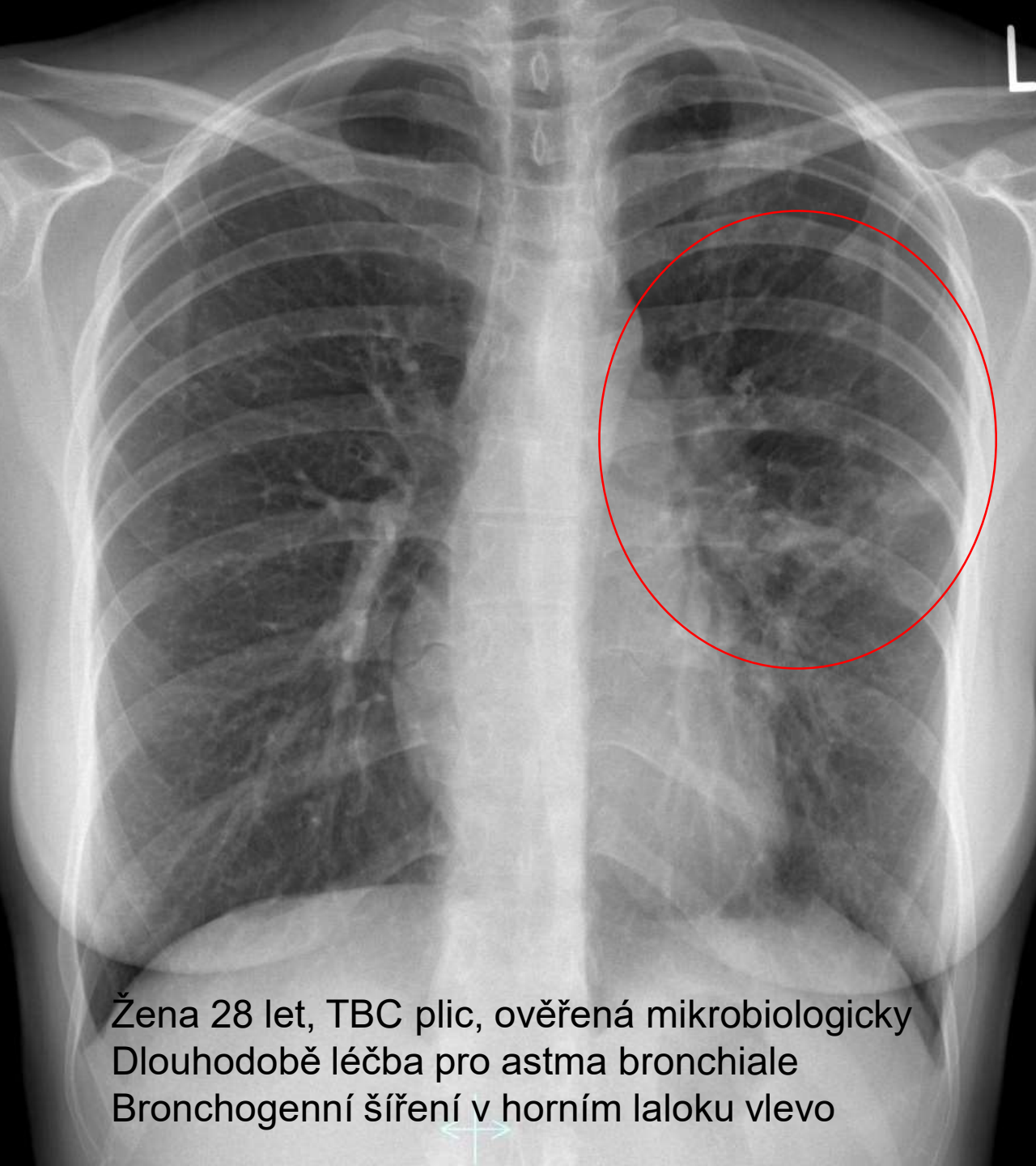

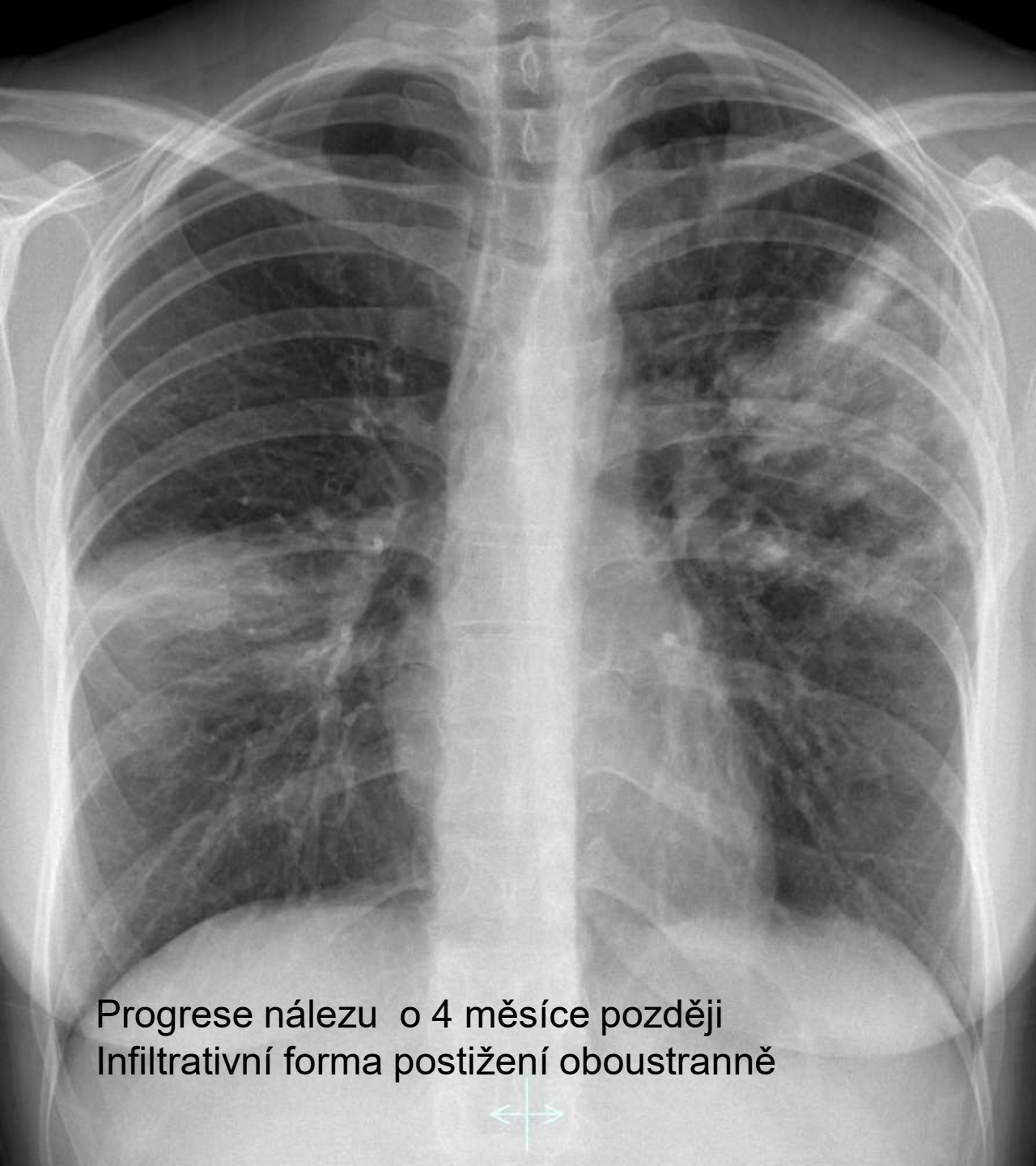
m. avium intracellulare, cystická fibróza

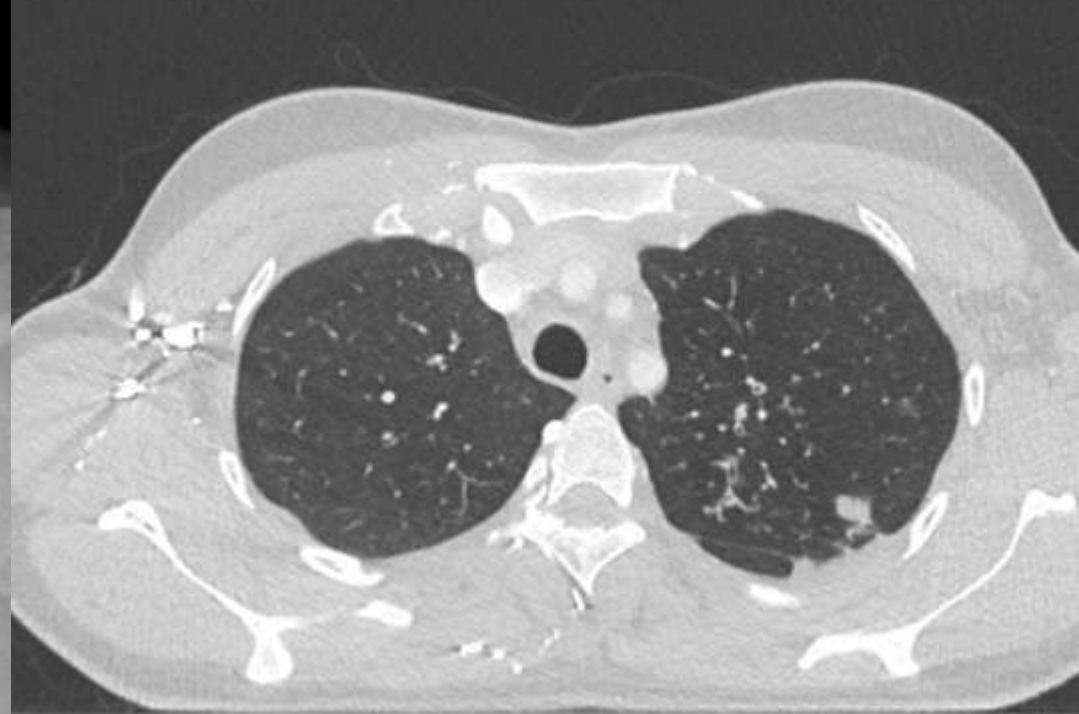
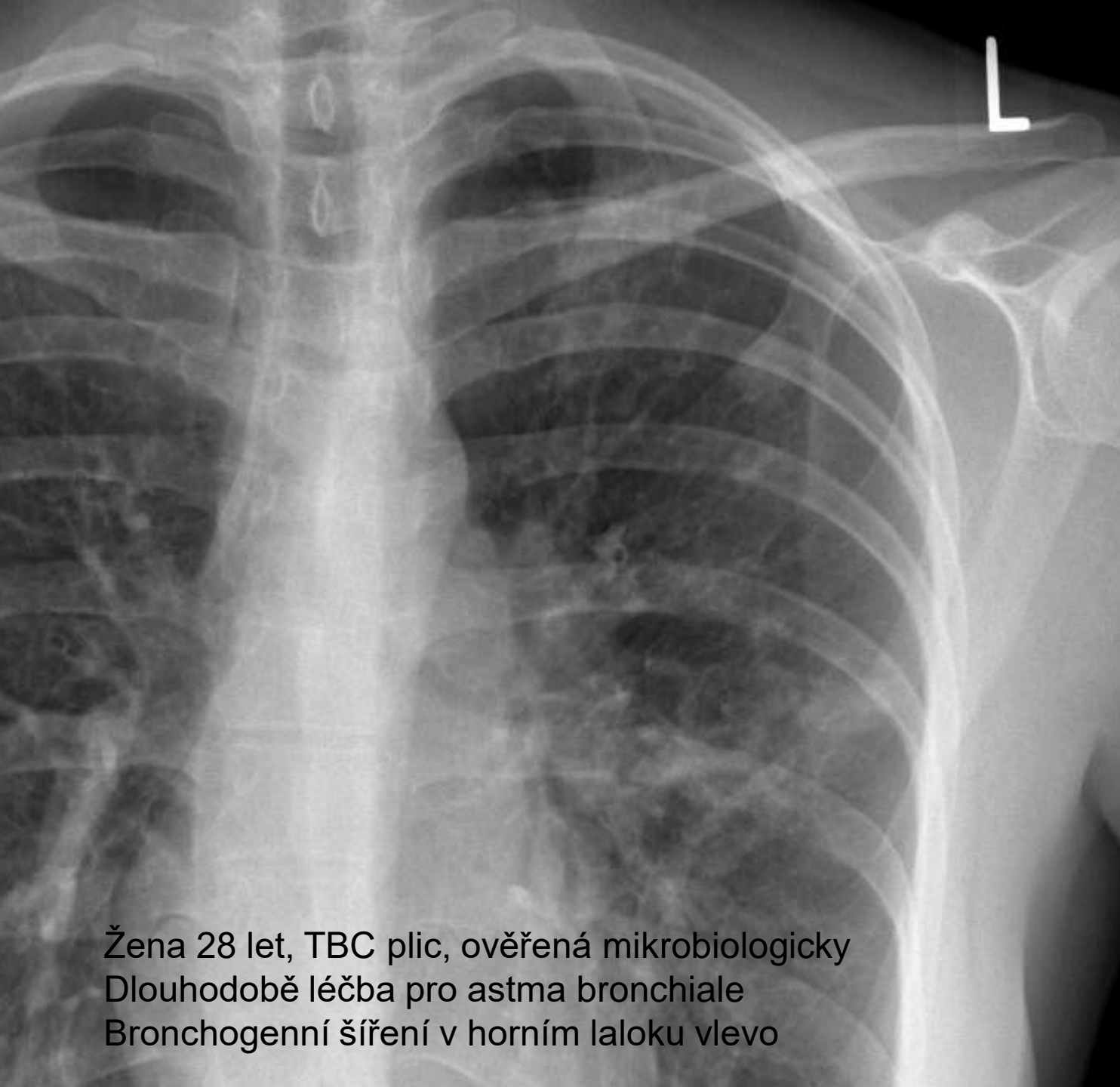

Žena 28 let, TBC plic, ověřená mikrobiologicky
Dlouhodobě léčba pro astma bronchiale
Bronchogenní šíření v horním laloku vlevo

Progrese nálezu o 4 měsíce později
Infiltrativní forma postižení oboustranně

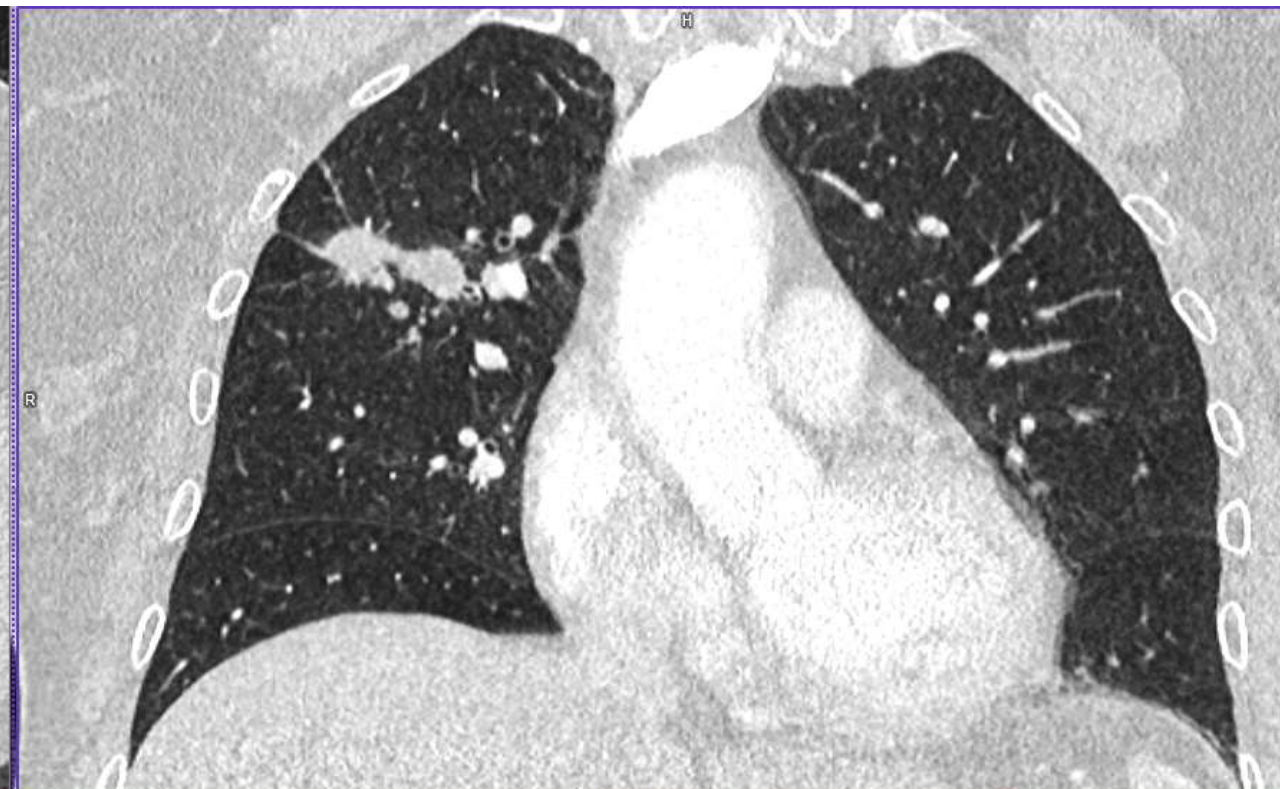
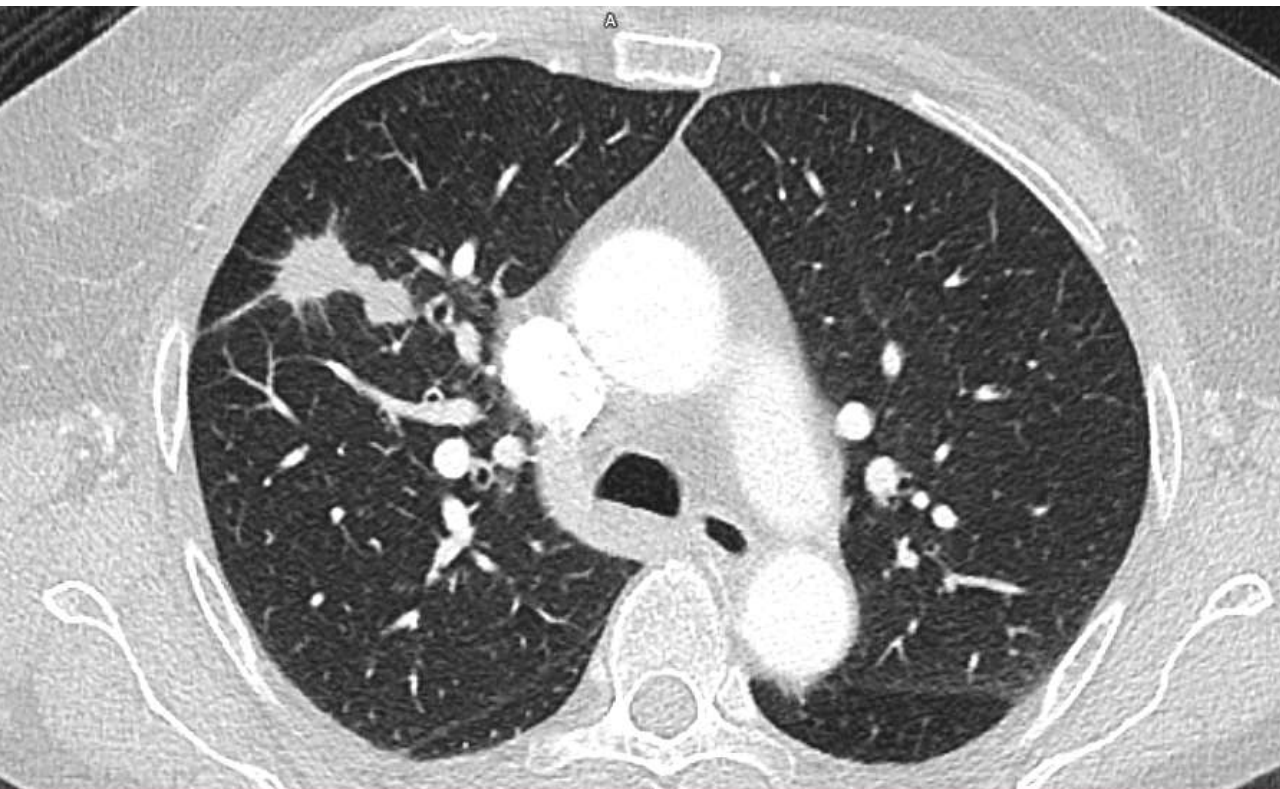

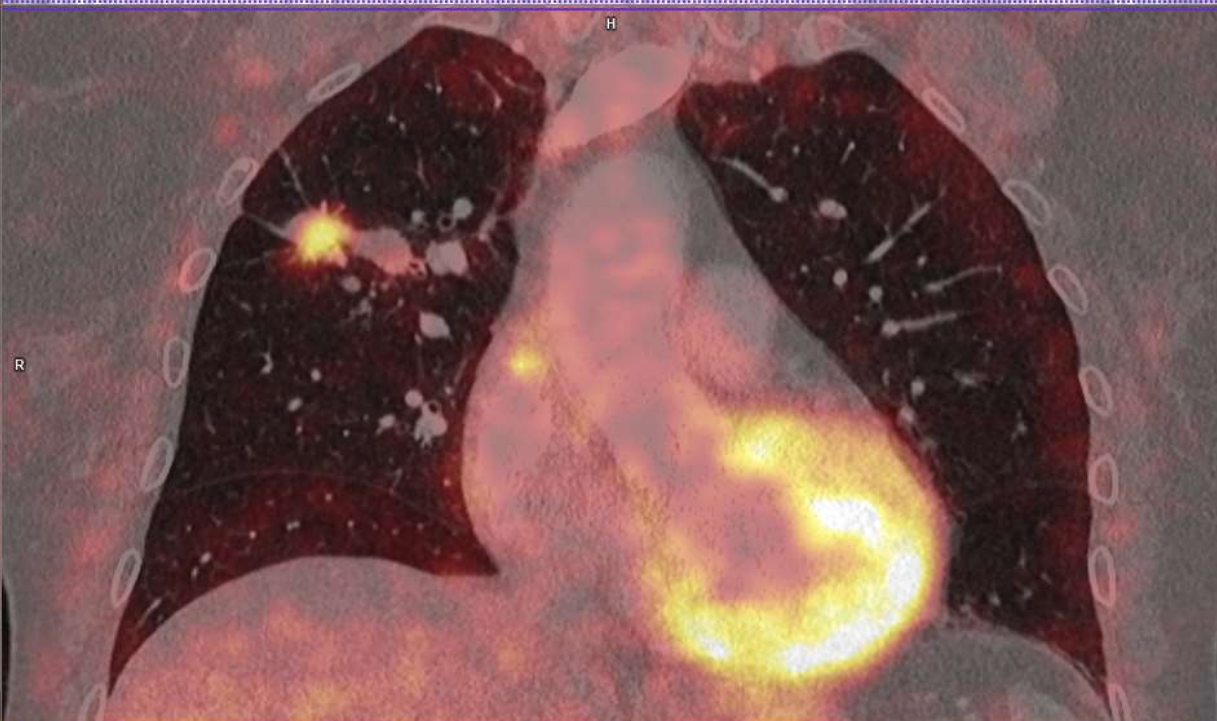
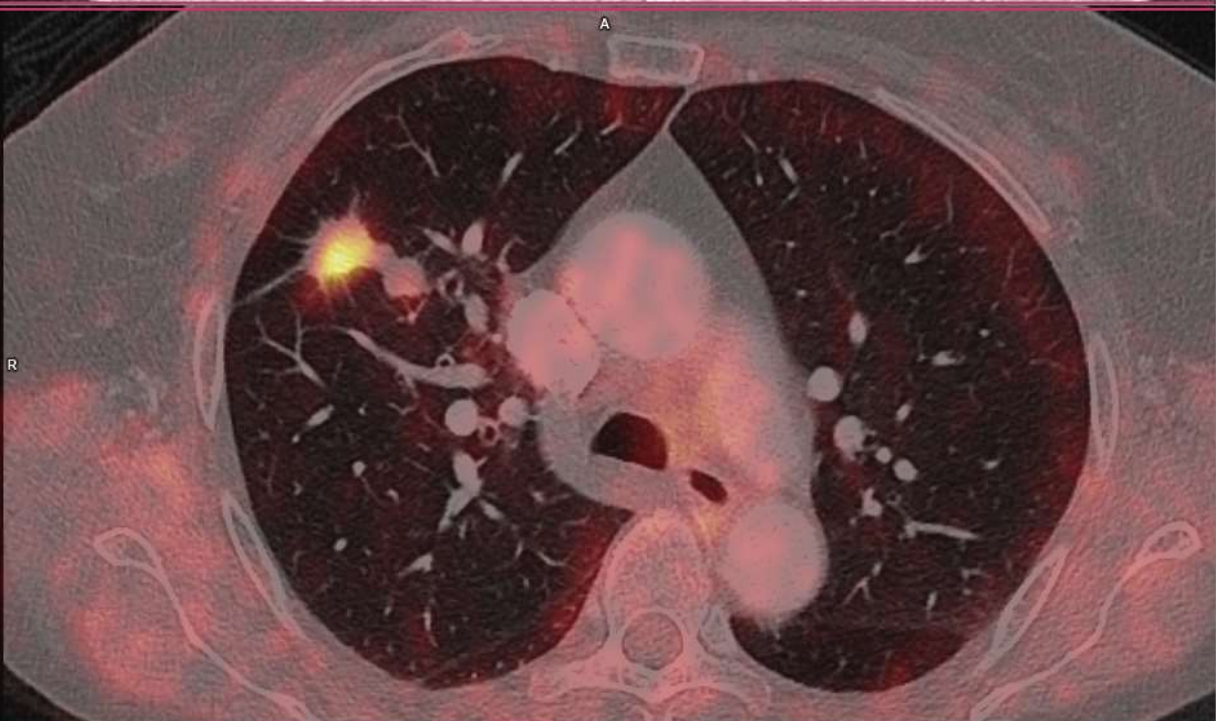
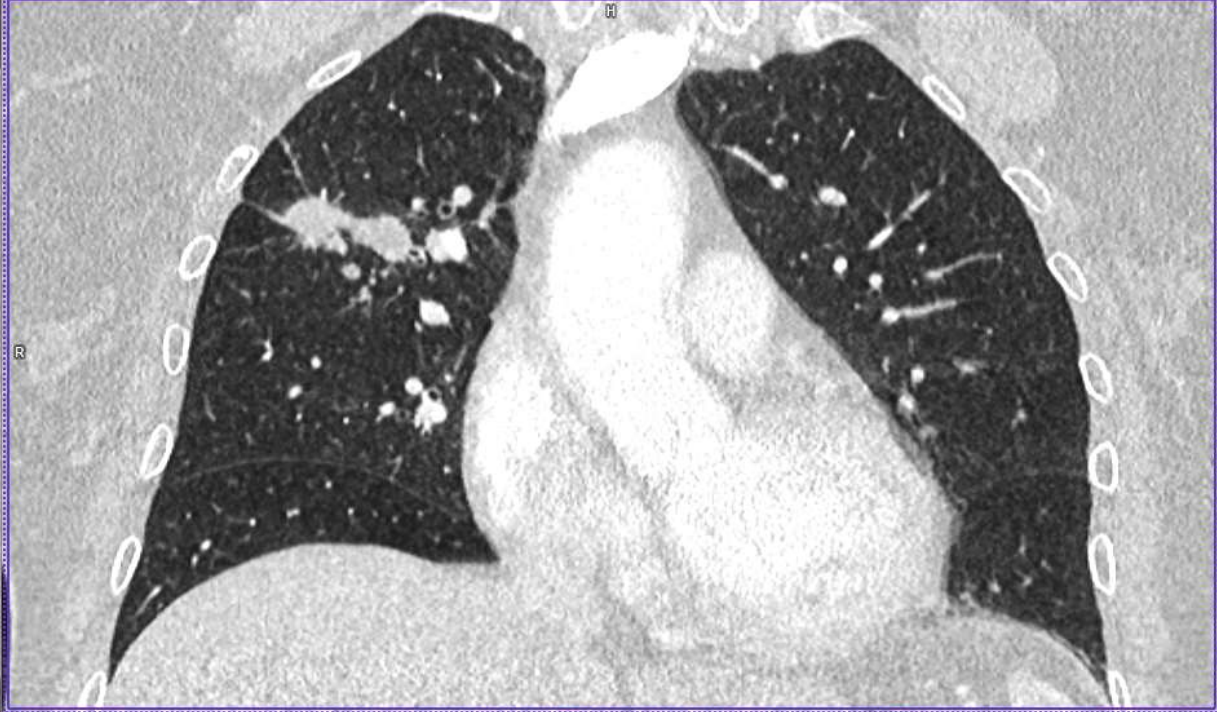
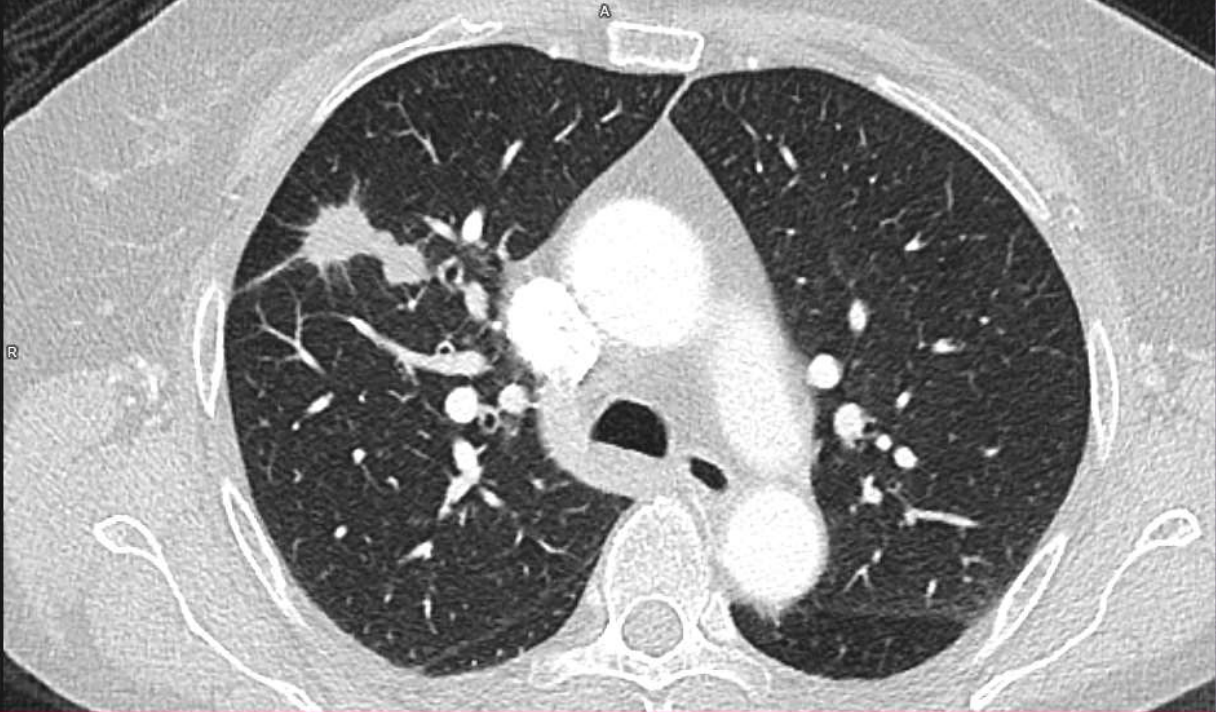
Žena 28 let, TBC plic, ověřená mikrobiologicky
Dlouhodobě léčba pro astma bronchiale
Bronchogenní šíření v horním laloku vlevo

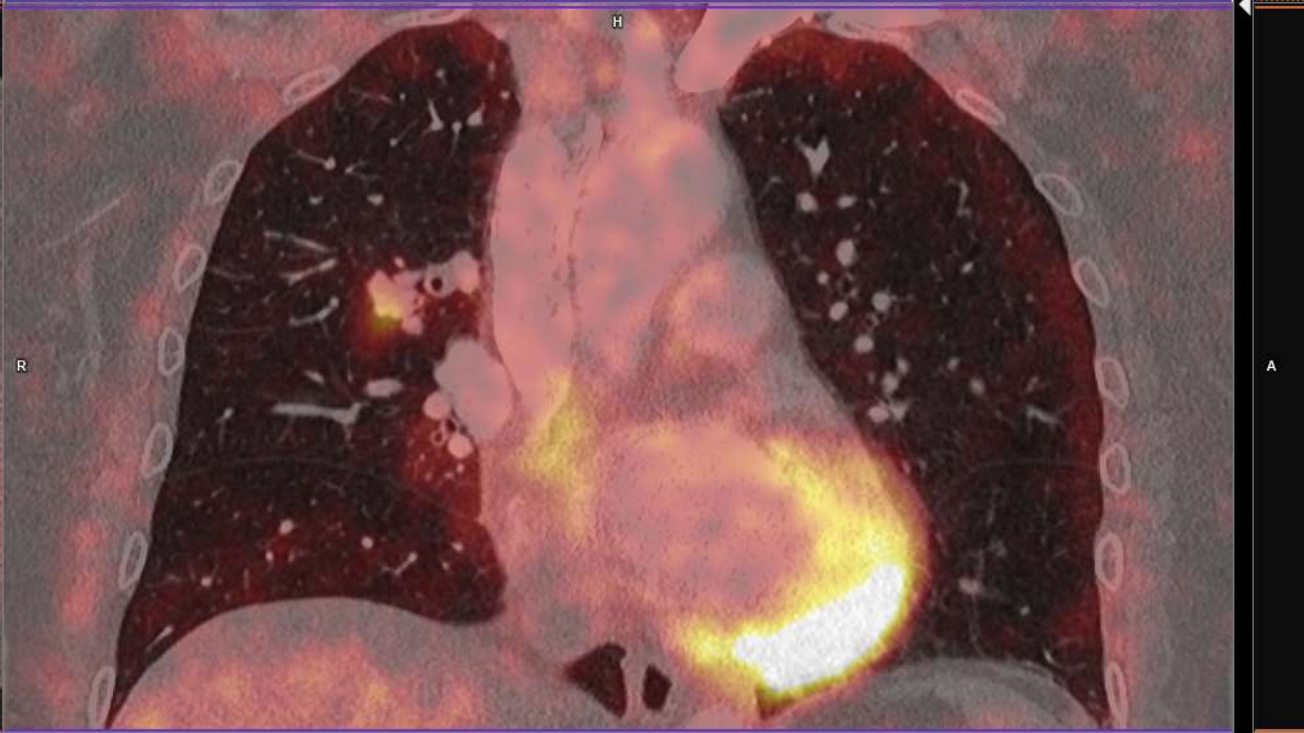
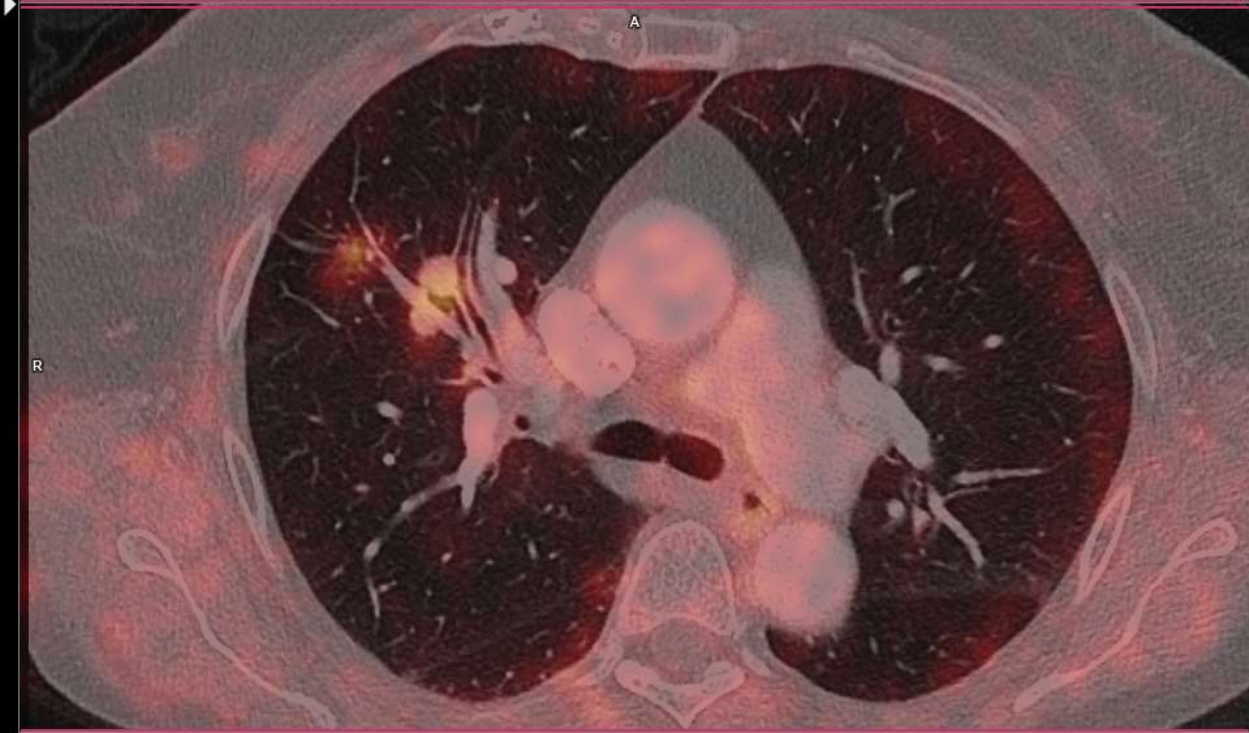
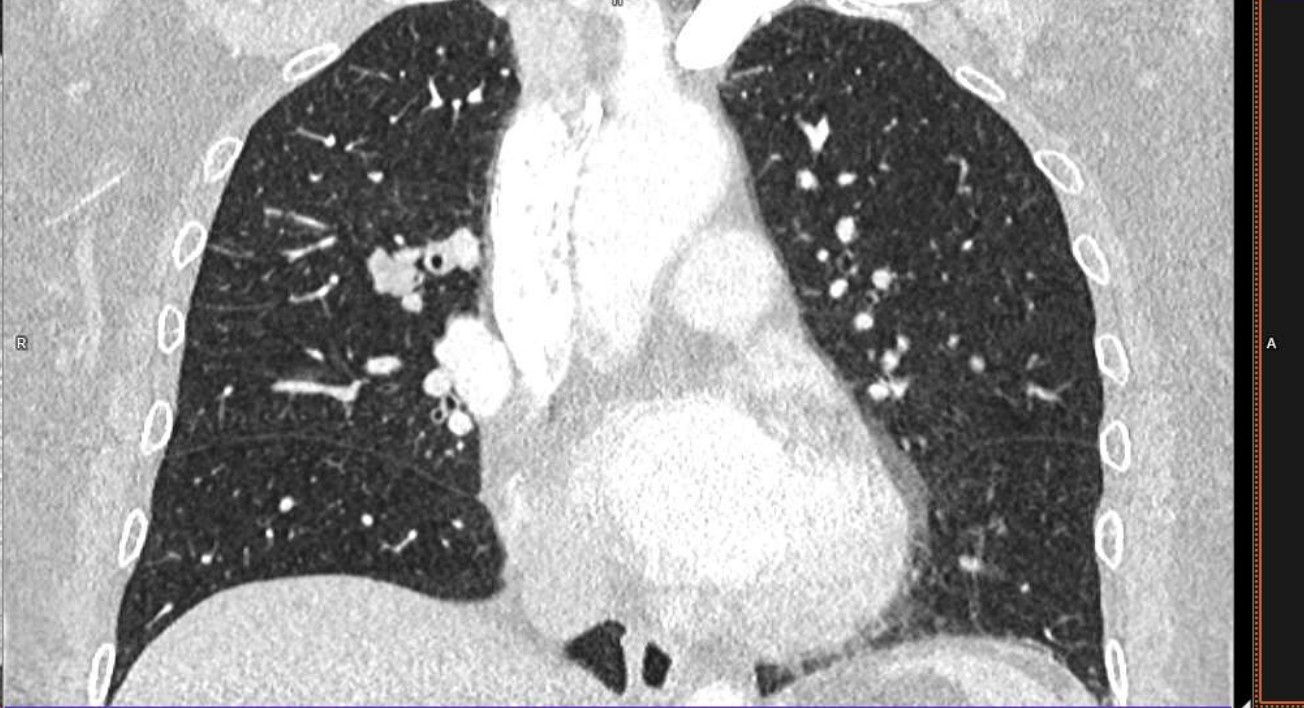
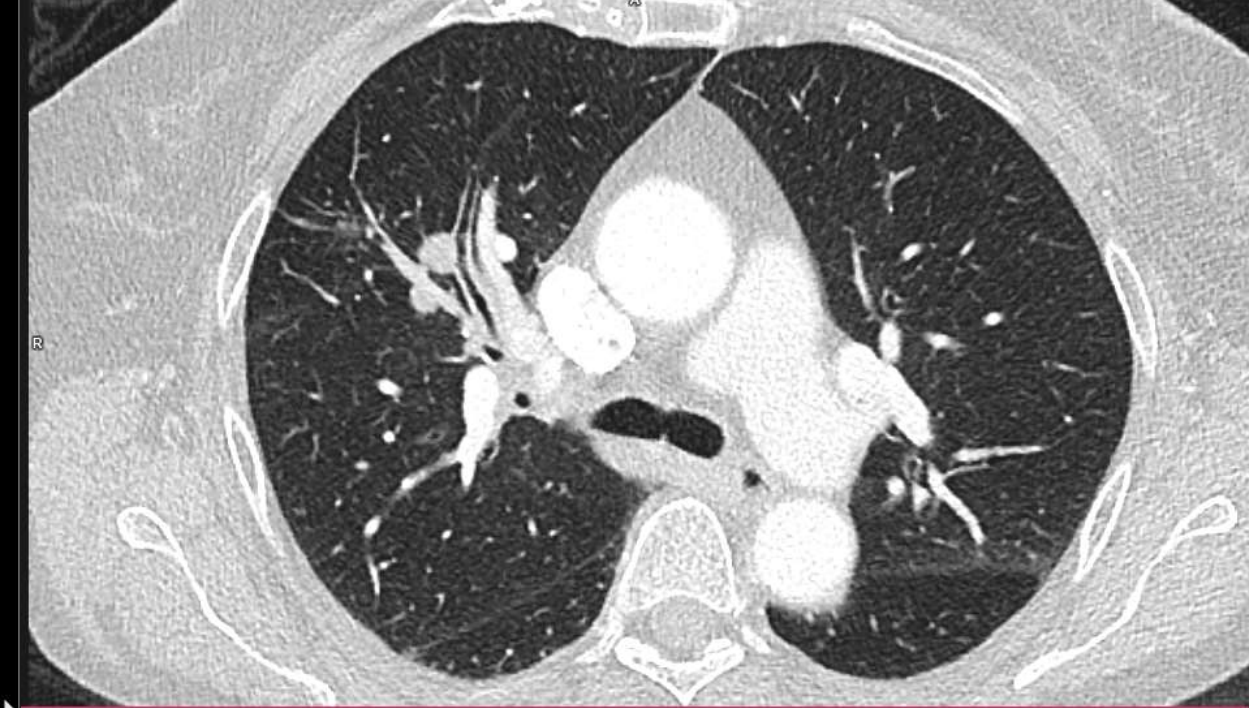

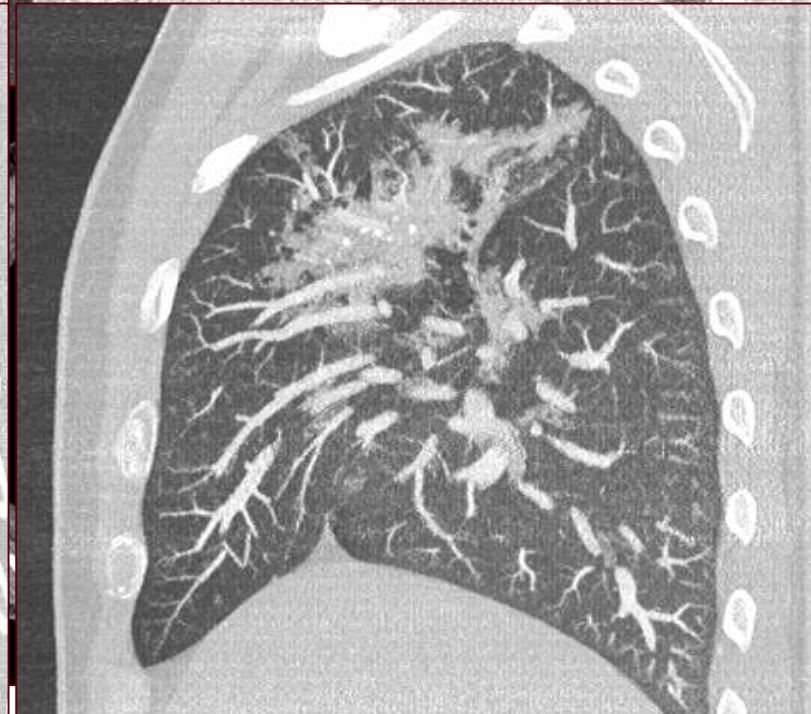
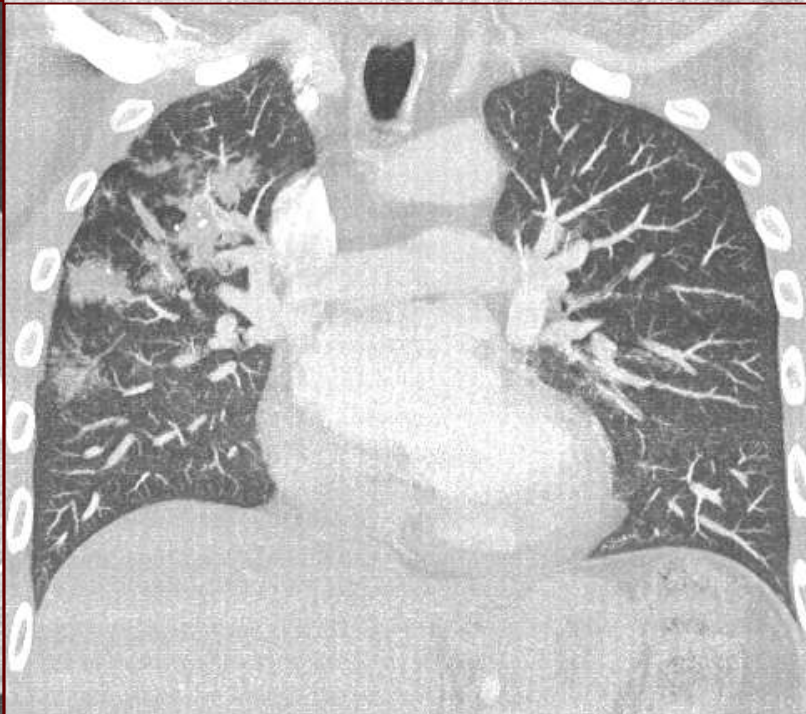
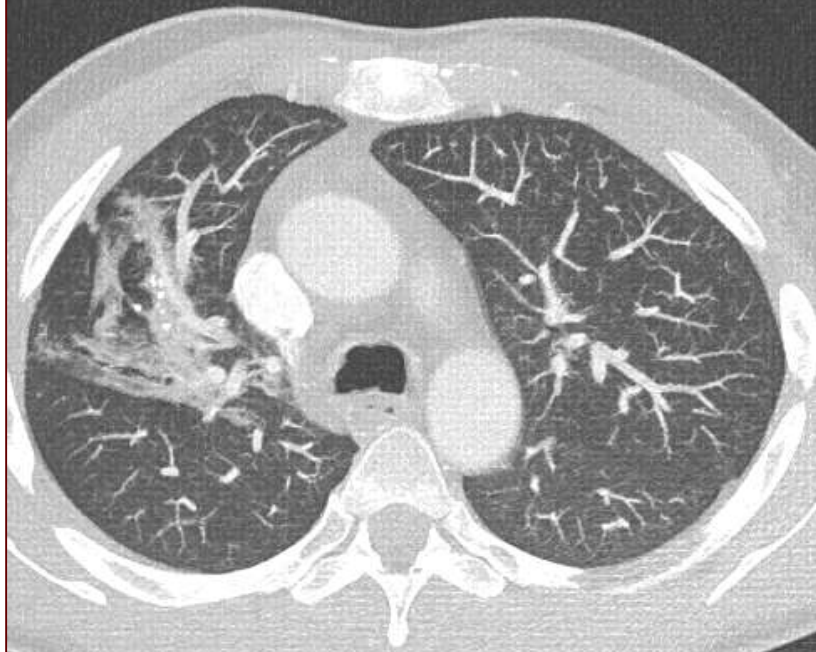
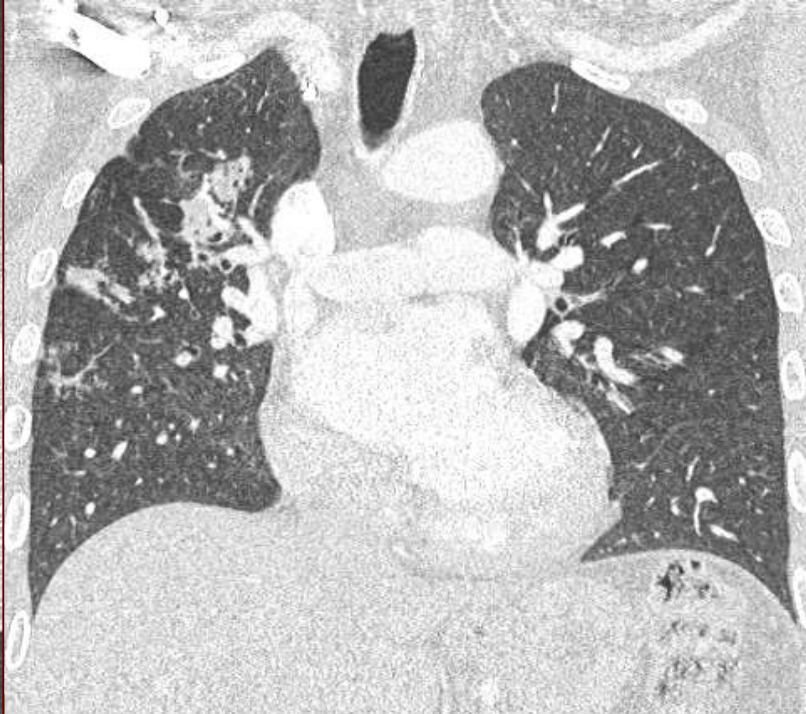
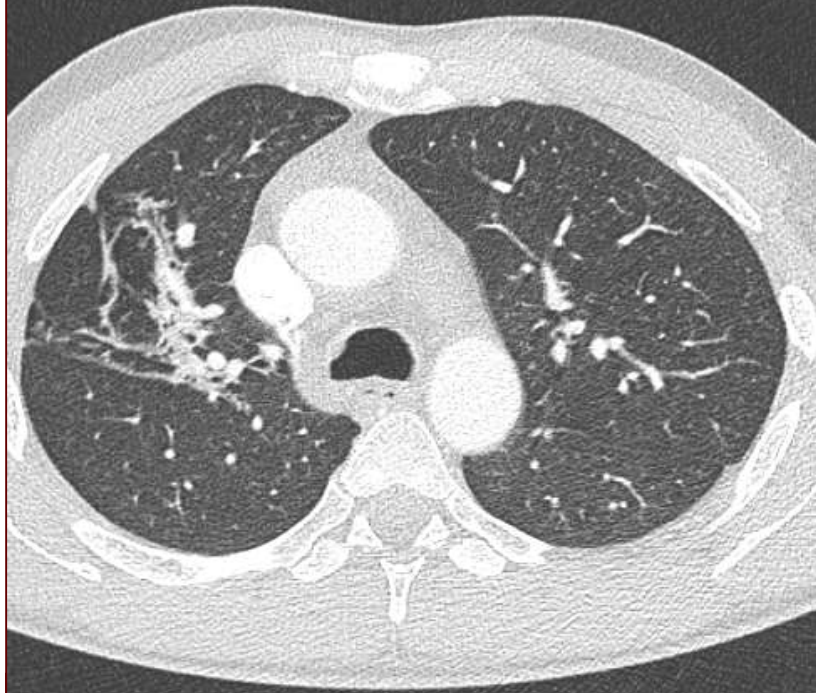
Infiltrativní tuberkulóza

- ♦ infiltrace rozsahu 2 x 2 cm a větší bez rozpadů, multisegmentová distribuce
- ♦ superaktivace formou miliárního či bronchogenního rozsevu
- ♦ formou infiltrativní tuberkulózy je i tuberkulom – útvar s kalcifikacemi

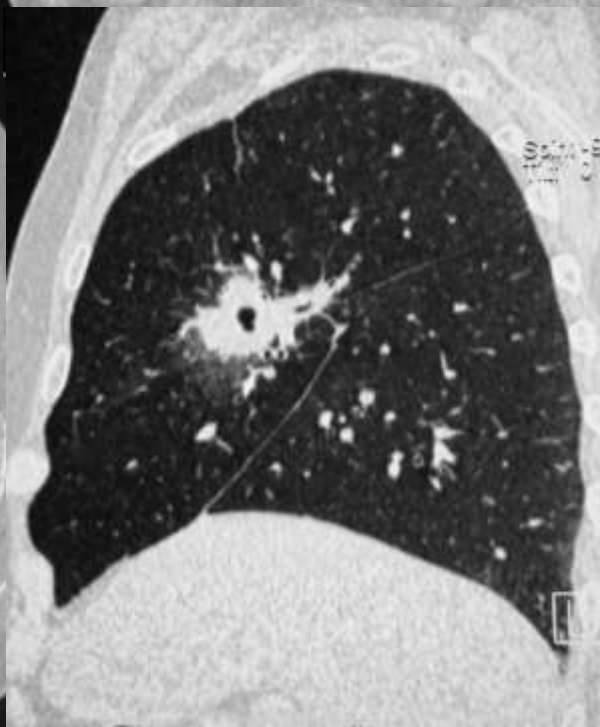
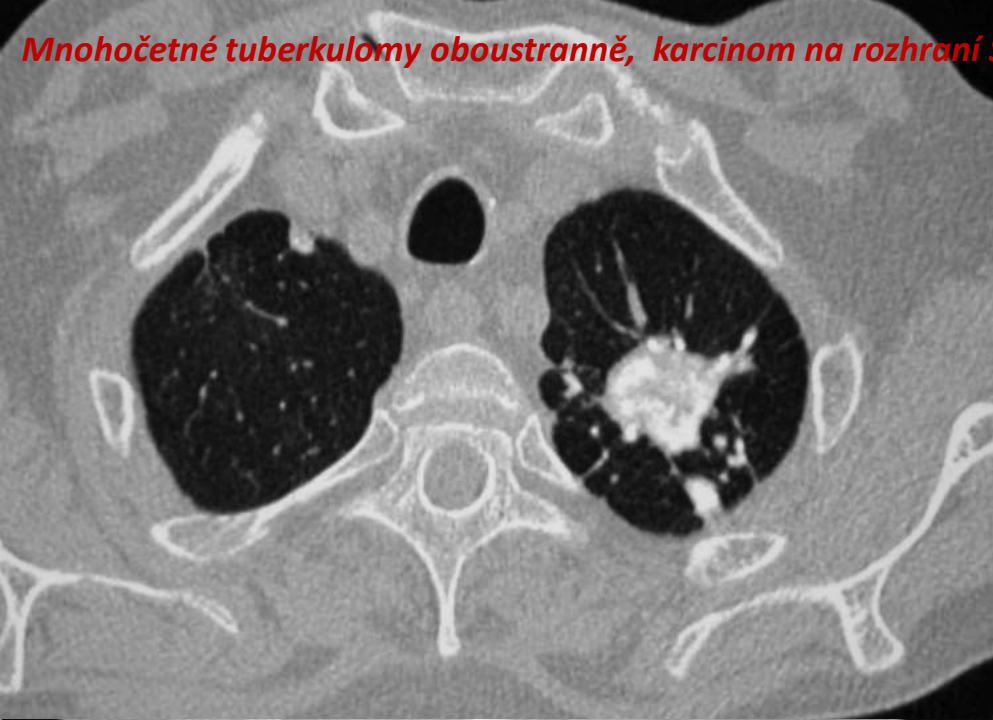

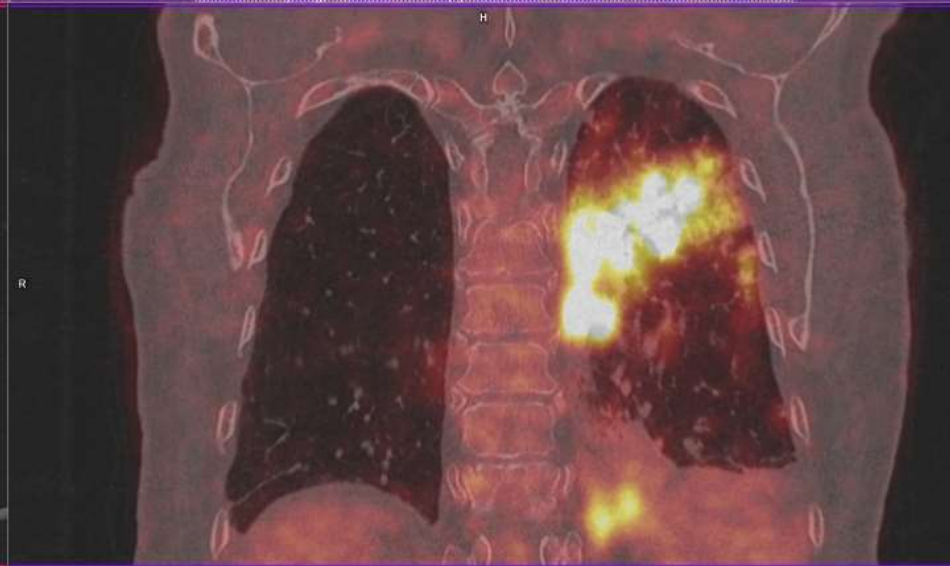
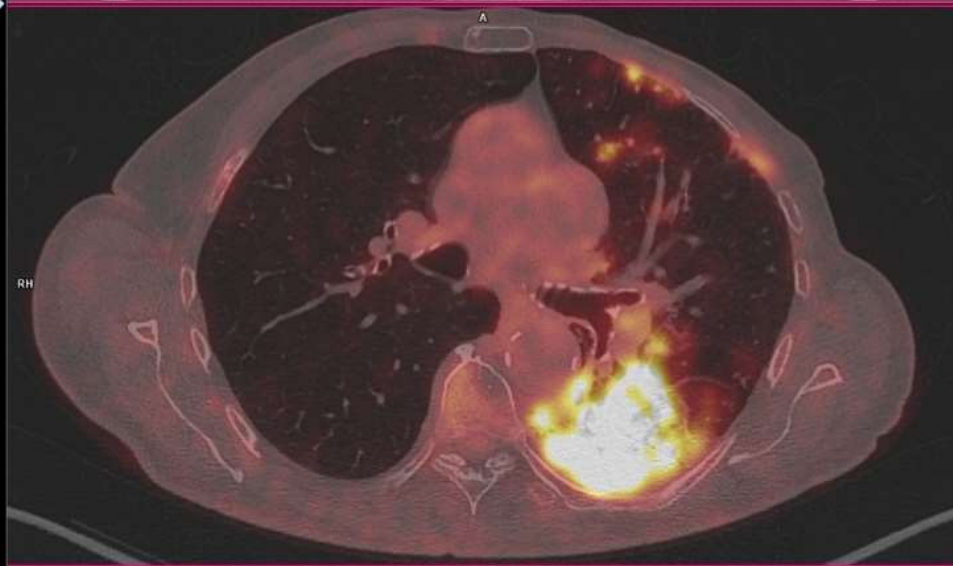
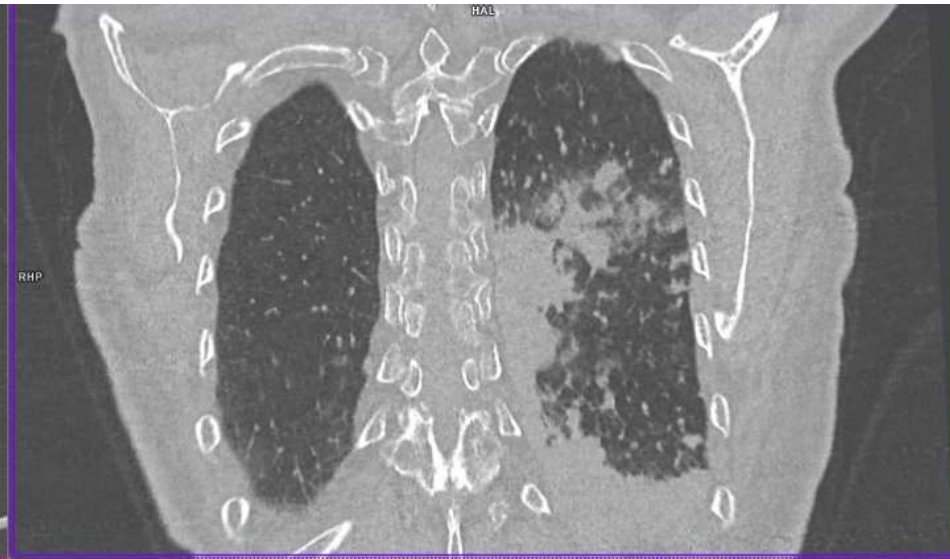
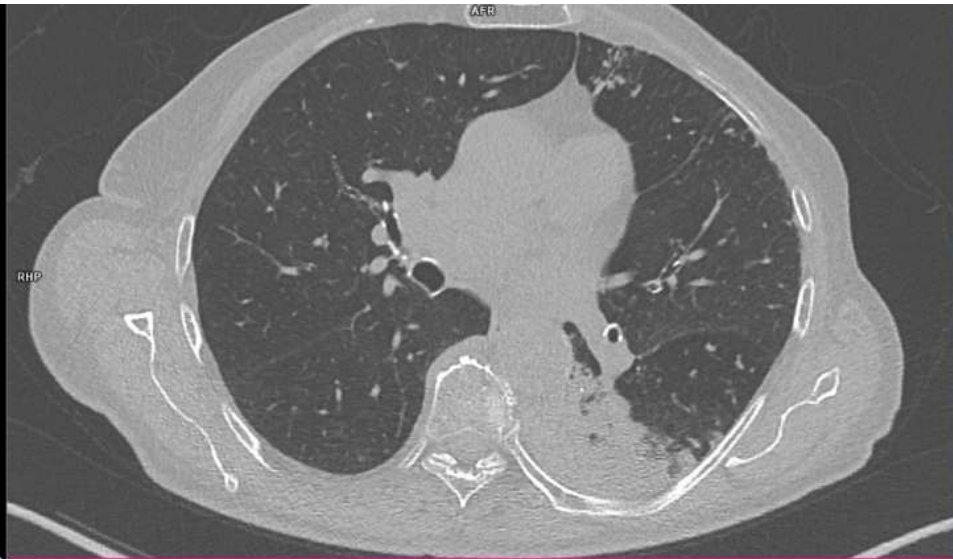
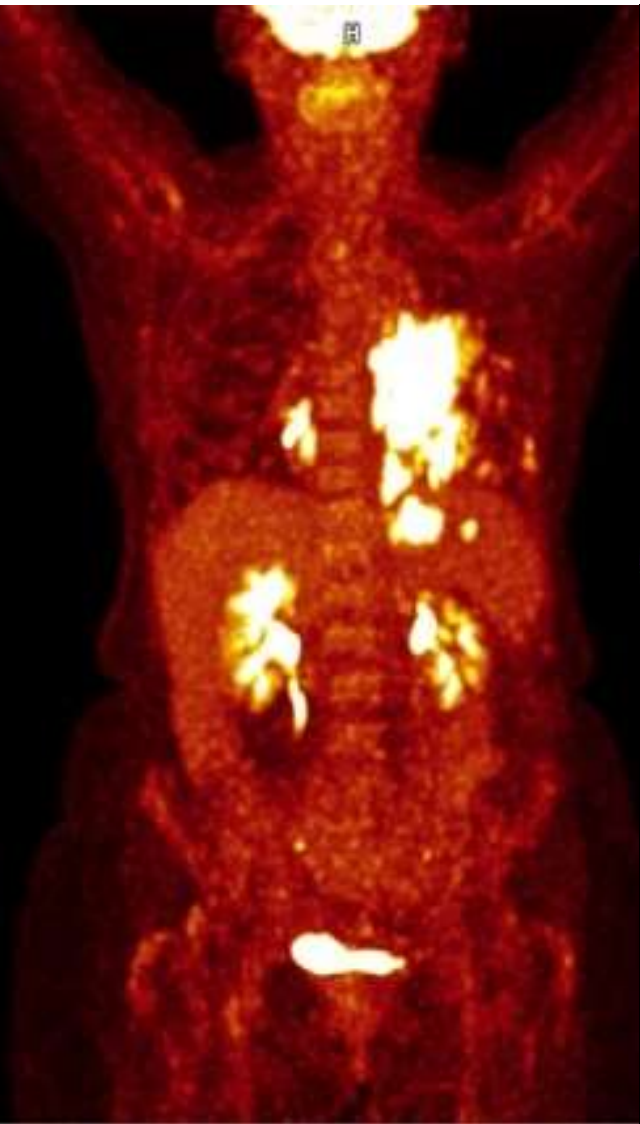

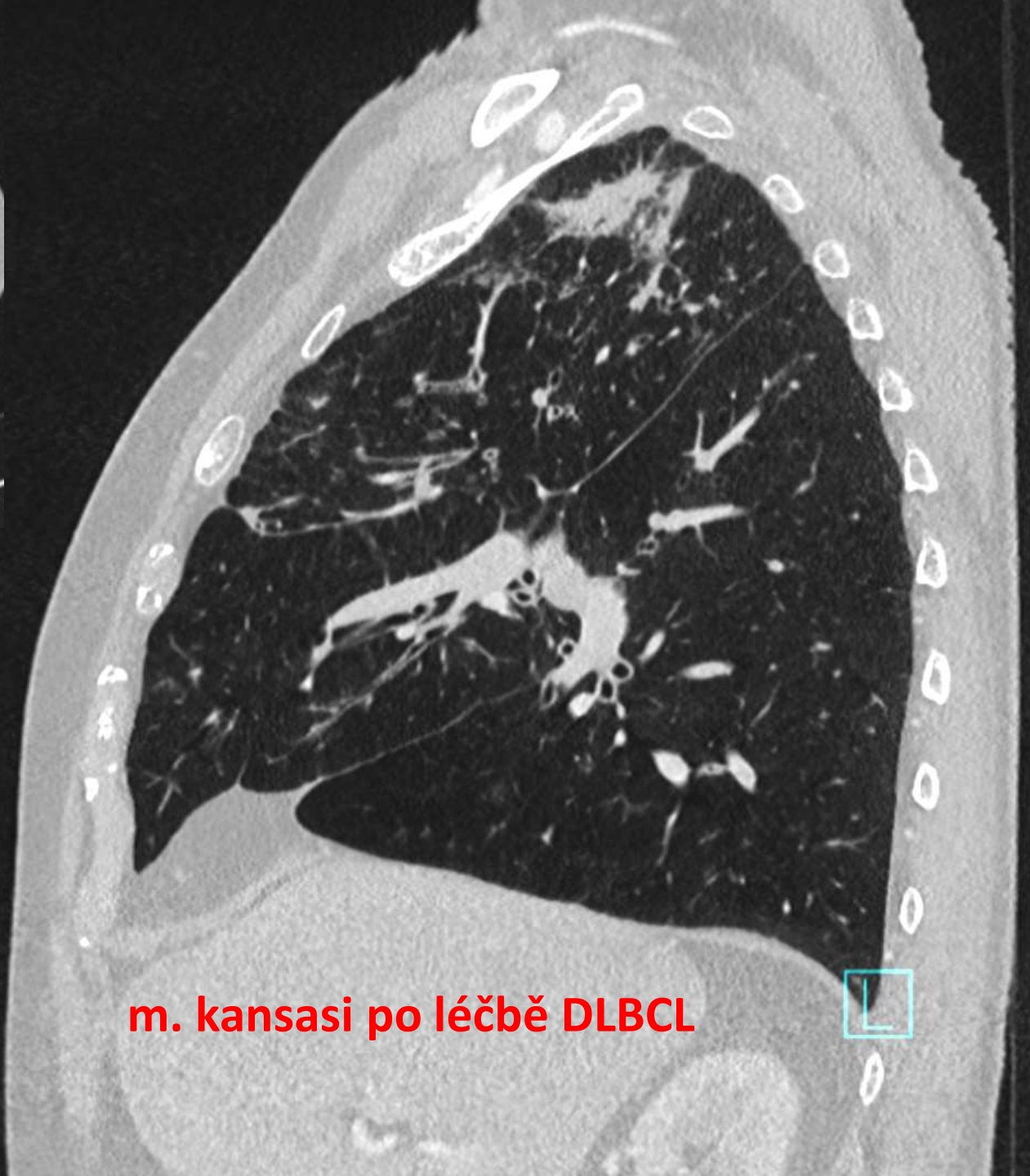
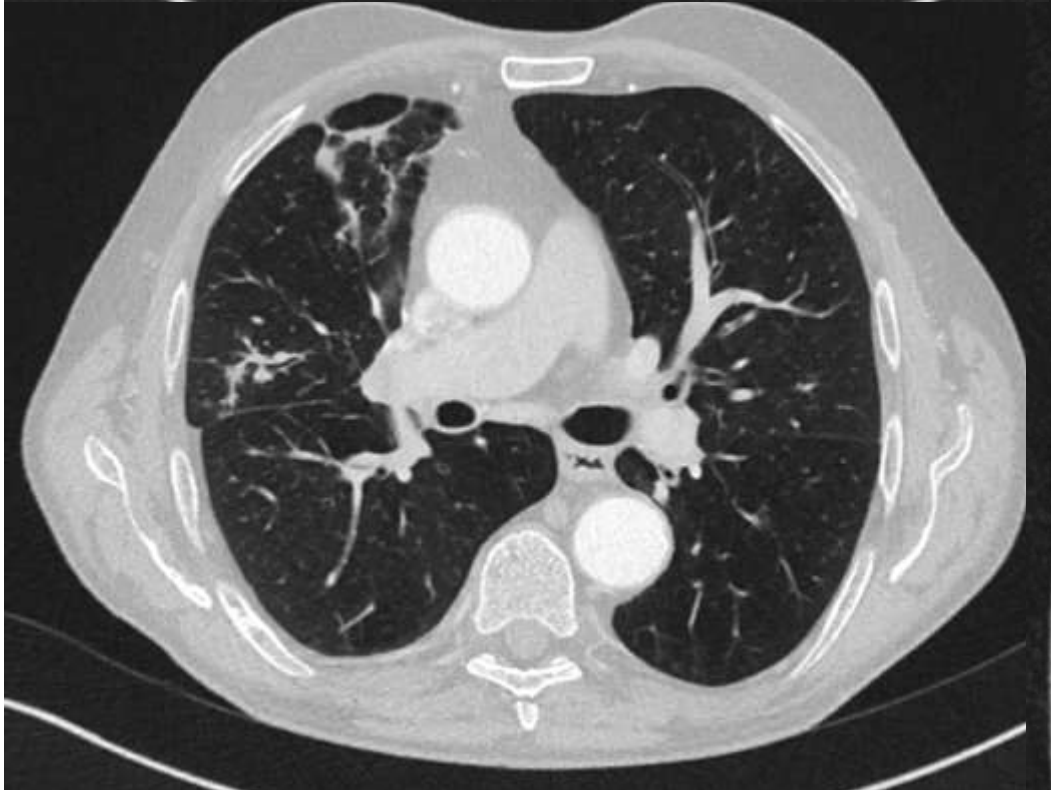

Mnohočetné tuberkulózy oboustranně, karcinom na rozhraní S3 a S4

m. avium intracellulare, renální insuficience, po léčbě Ca ledviny a prsu

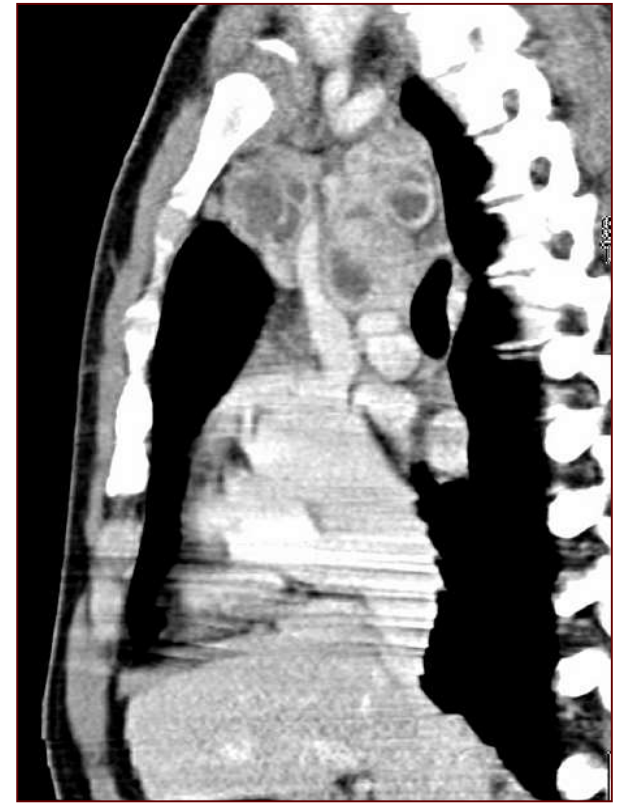

m. kansasii po léčbě DLBCL

Tuberkulózní lymfadenitida

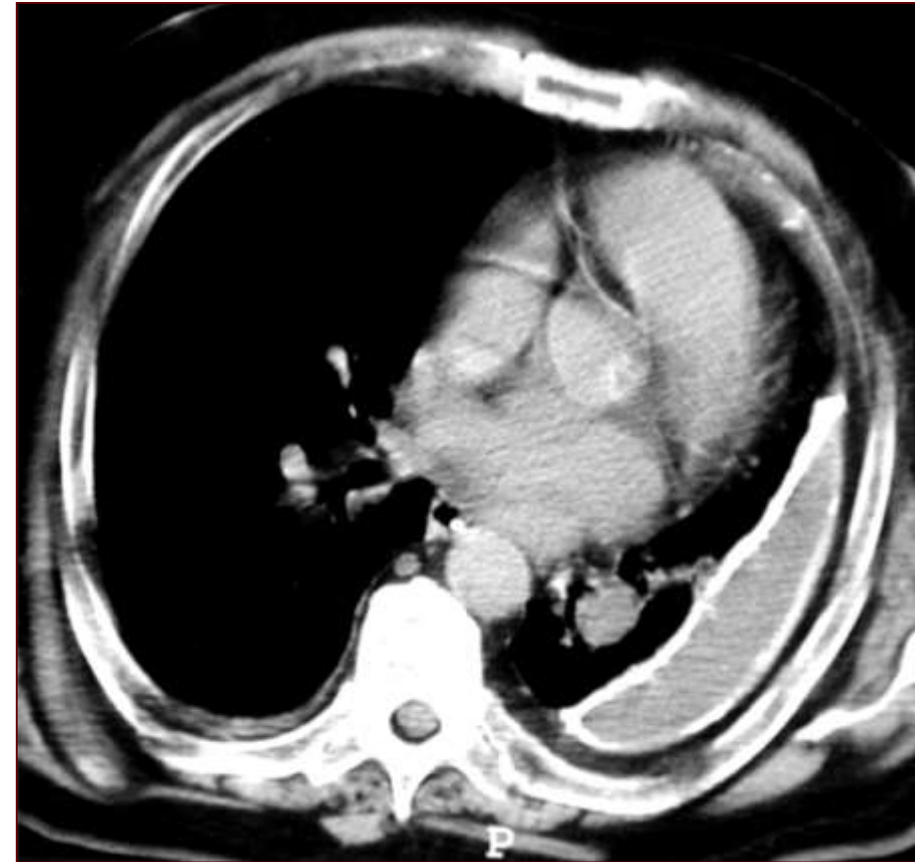
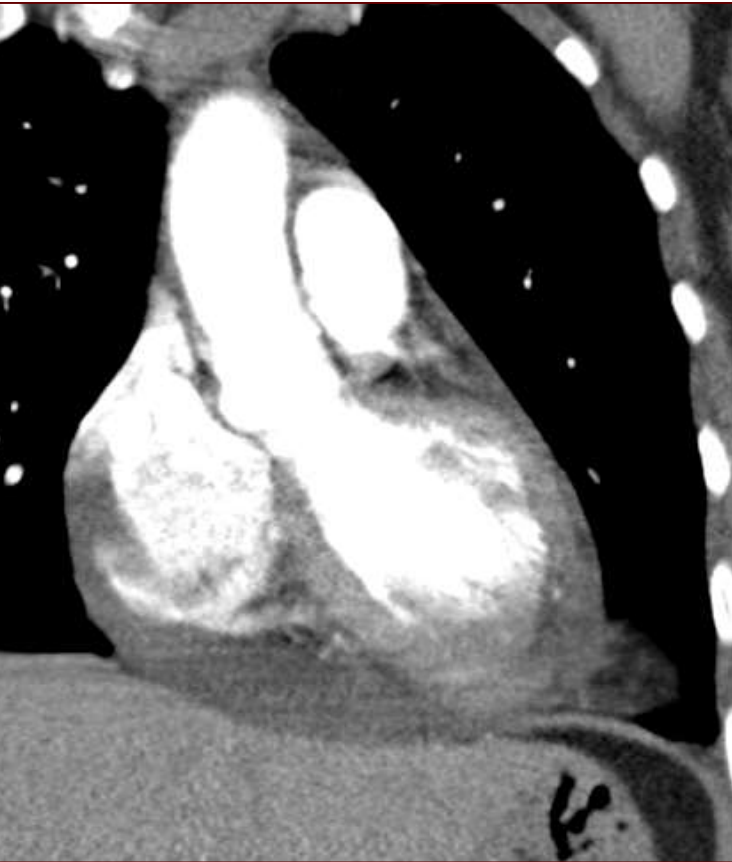
- ♦ Nejsou současné známky plicního postižení
- ♦ *Uzlinové postižení v mediastinu, v případě postižení krku - skrofulóza*
- ♦ *Kaseosní nekróza*

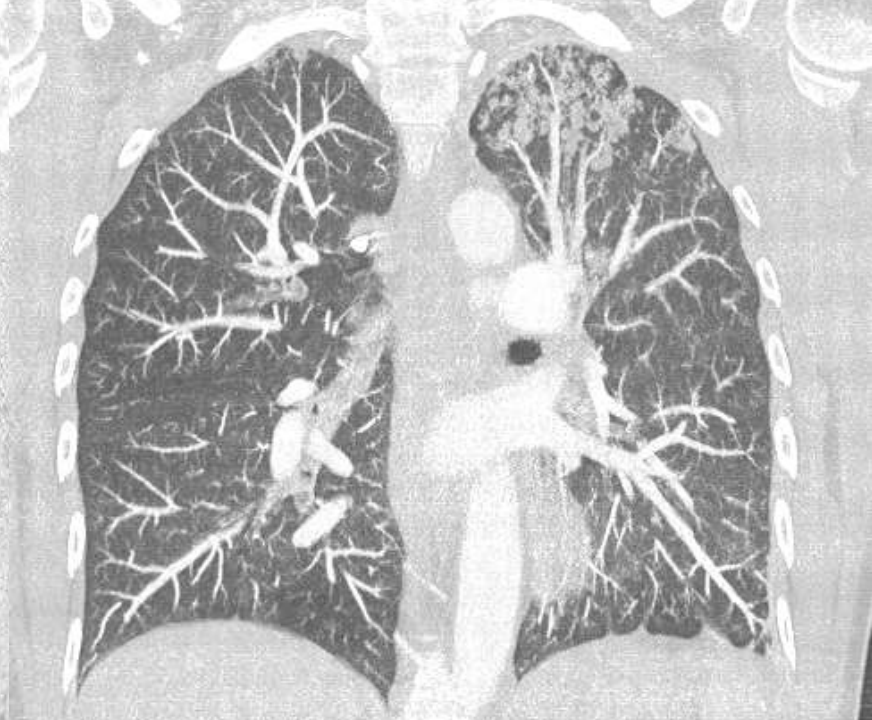

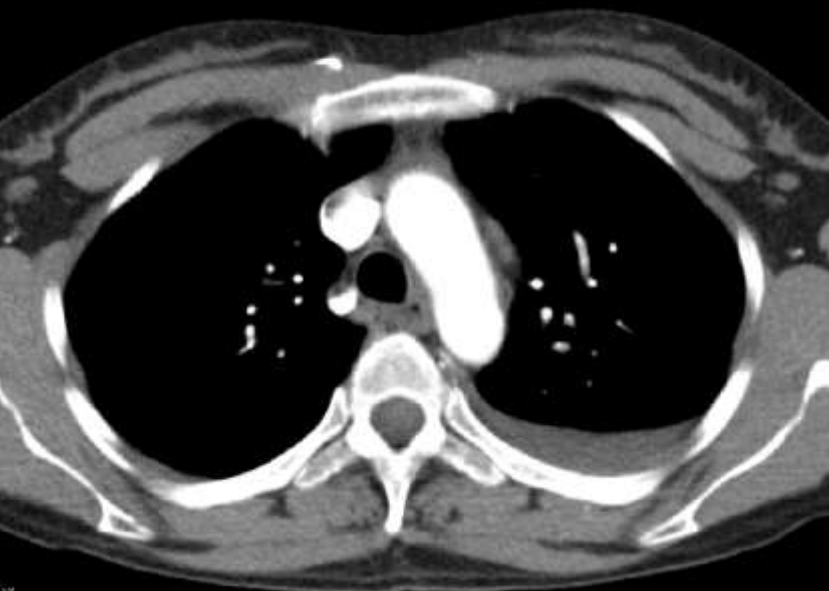
TBC pleuritida a perikarditida

- ♦ Pericarditis tuberkulosa serosa, serofibrinosa, calcarea
- ♦ *Pleuritis serosa, serofibrinosa, empyema tuberculosum, pleuritis calcarea*

**žena 35 let, TBC pleuritida,, perikarditida, bronchogenní šíření v plicní tkáni, tuberkulózní adrenalitida
TBC ověřená mikrobiologicky**

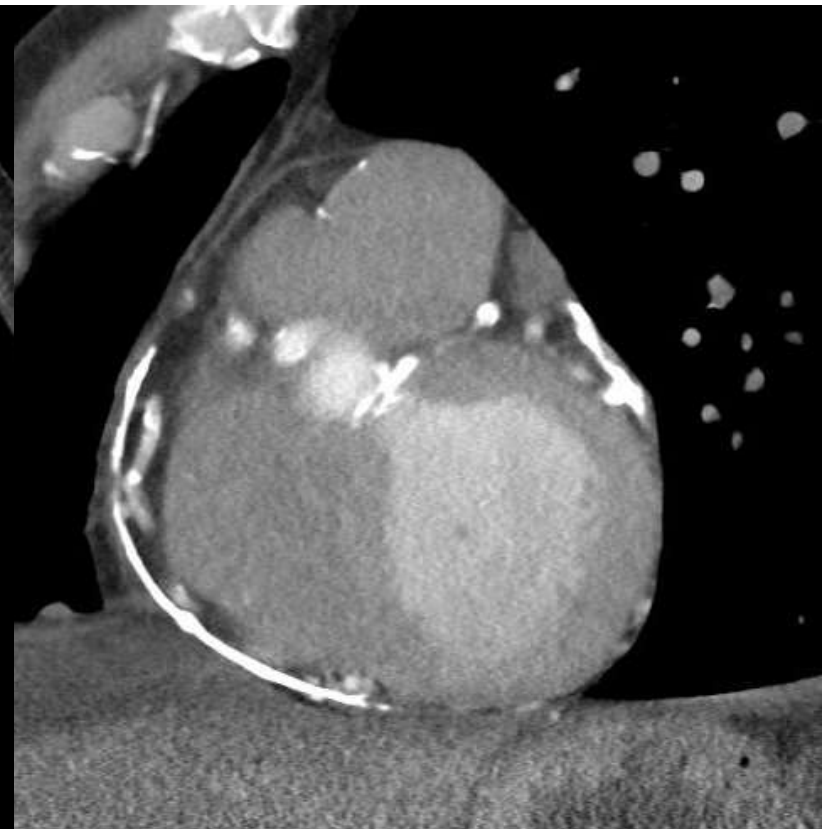
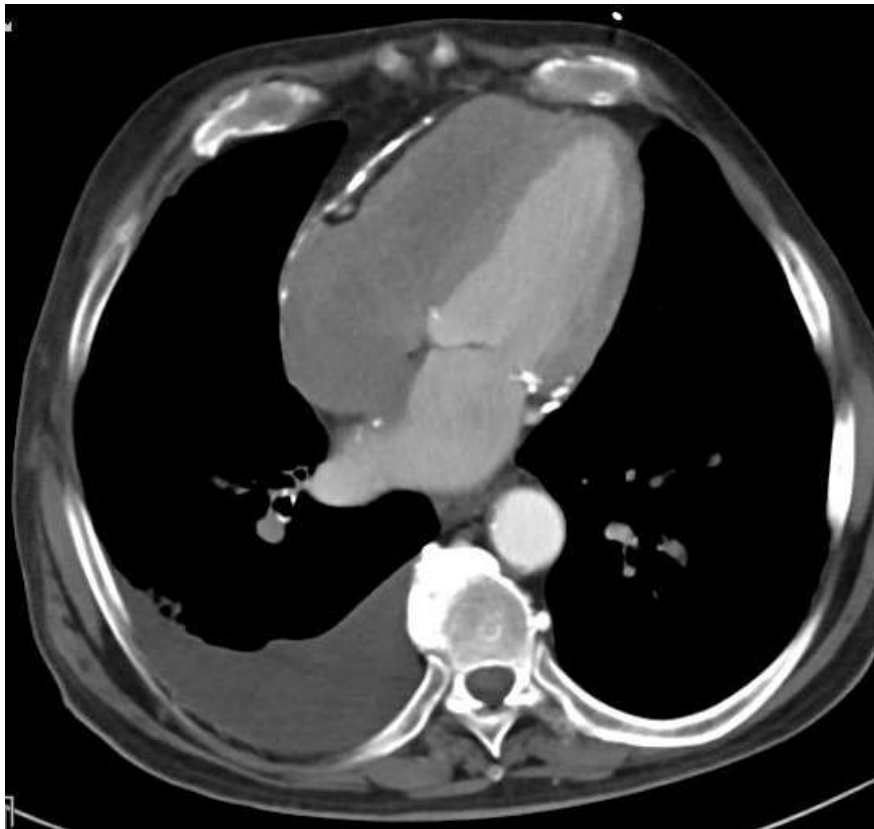
muž 28 let, TBC pleuritida,
ověřená mikrobiologicky

Muž 66 let, TBC pleuritida, ověřená mikrobiologicky
expanzivní chování výpotku

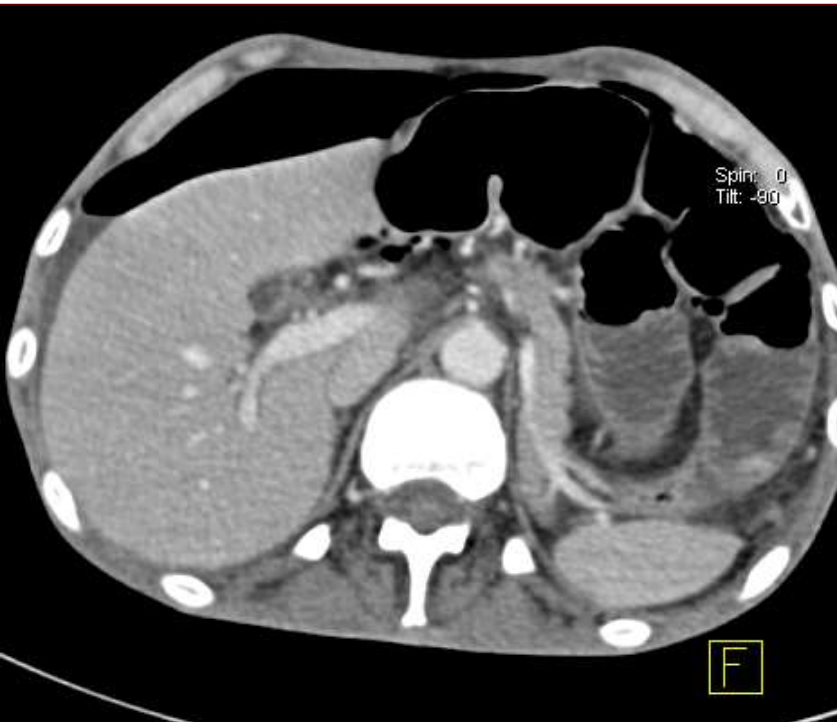
Pericarditis calcarea

- ♦ Cor petrosum
- ♦ *Kalcifikovaný perikard*
  - ♦ *projevy konstriktivní perikarditidy – vlání septa + pleurální výpotek*

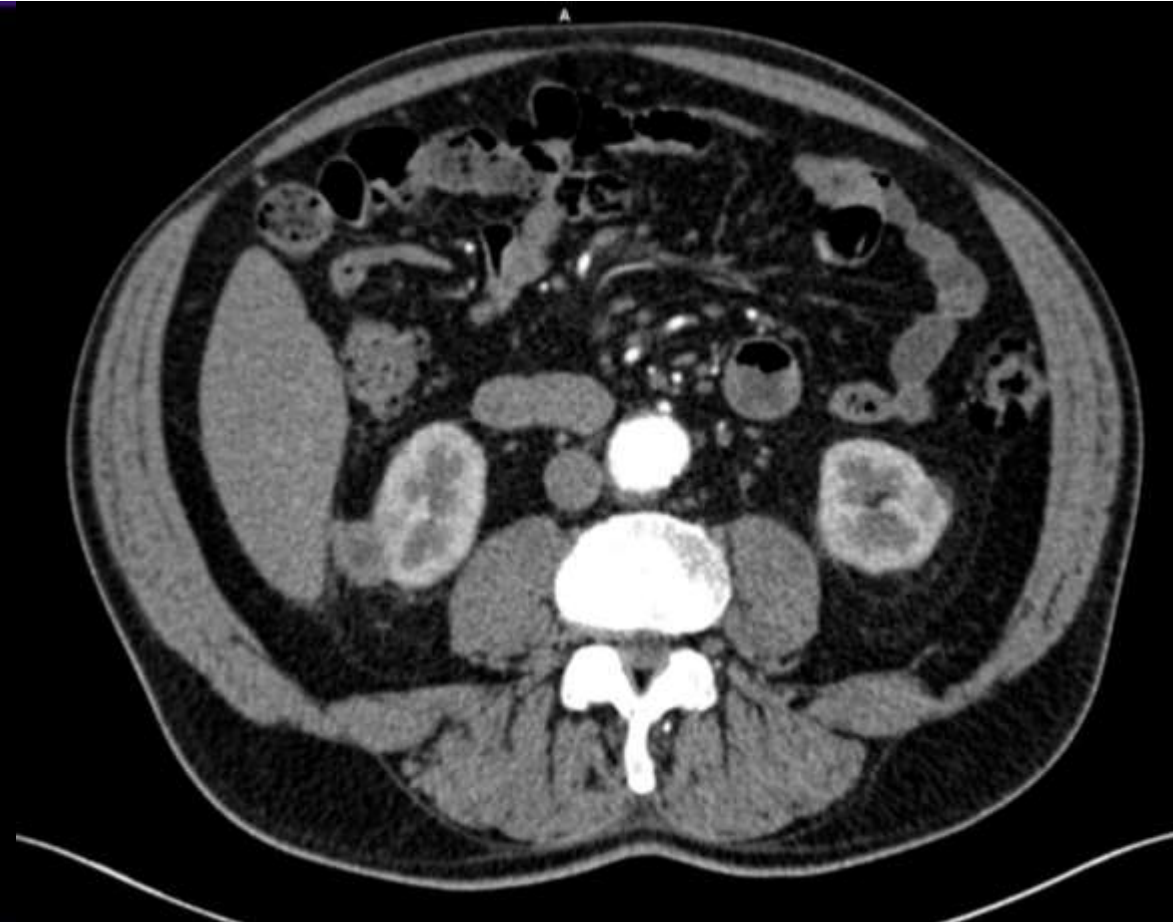
Abdominální postižení

- *TBC tenkého střeva*
- *Tuberkulózní peritonitida*
- *Perforace trávicí trubice*

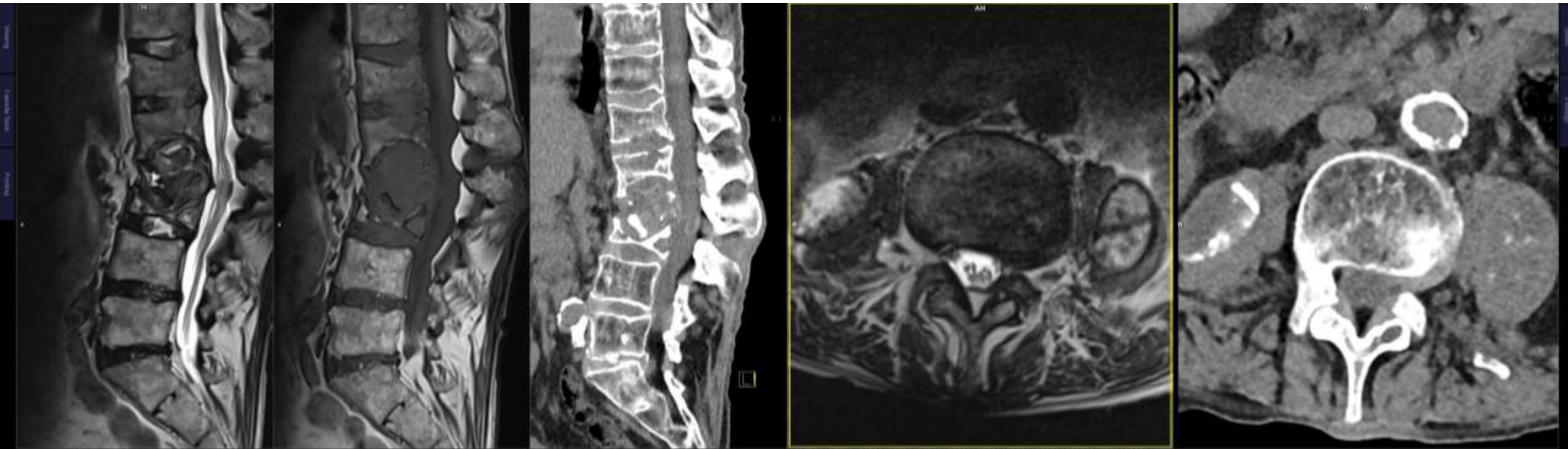
Postižení ledvin

- *TBC ledvin, TBC pánvičky, šíření porogenně do močového měchýře*
- *V ledvině připomíná nález absces nebo cystický tumor*

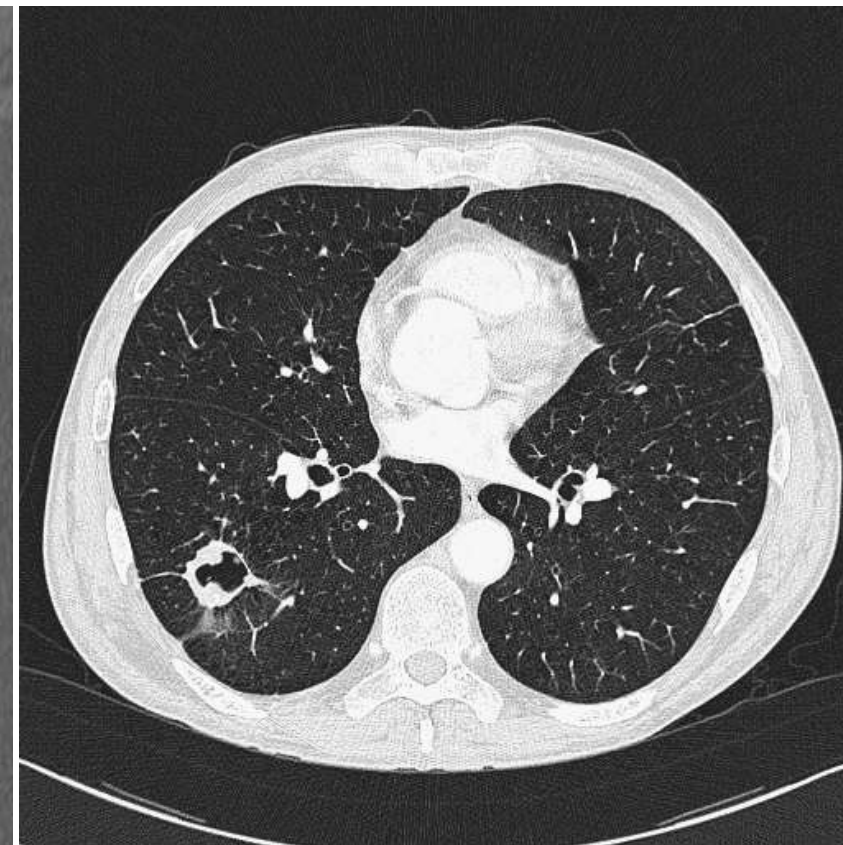
Postižení skeletu a páteře

- ♦ *Destruktivní změny s rozpadem kostní tkáně*
- ♦ *Zhroucení obratle, sběhlé abscesy s kaseosními nekrózami, ve kterých kalcifikace*
- ♦ *Na kalcifikace je třeba myslet, jsou-li v abscesech asignální oblasti*

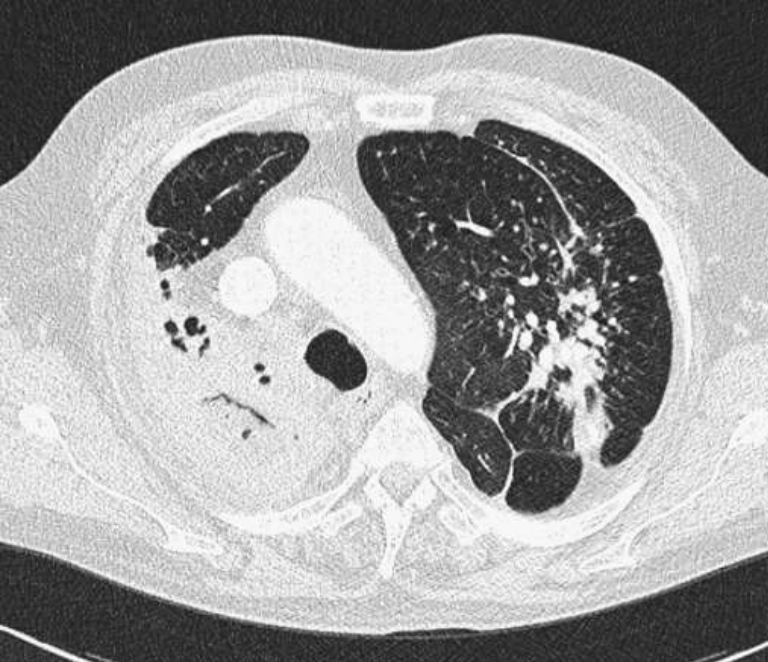

Změny po tuberkulóze

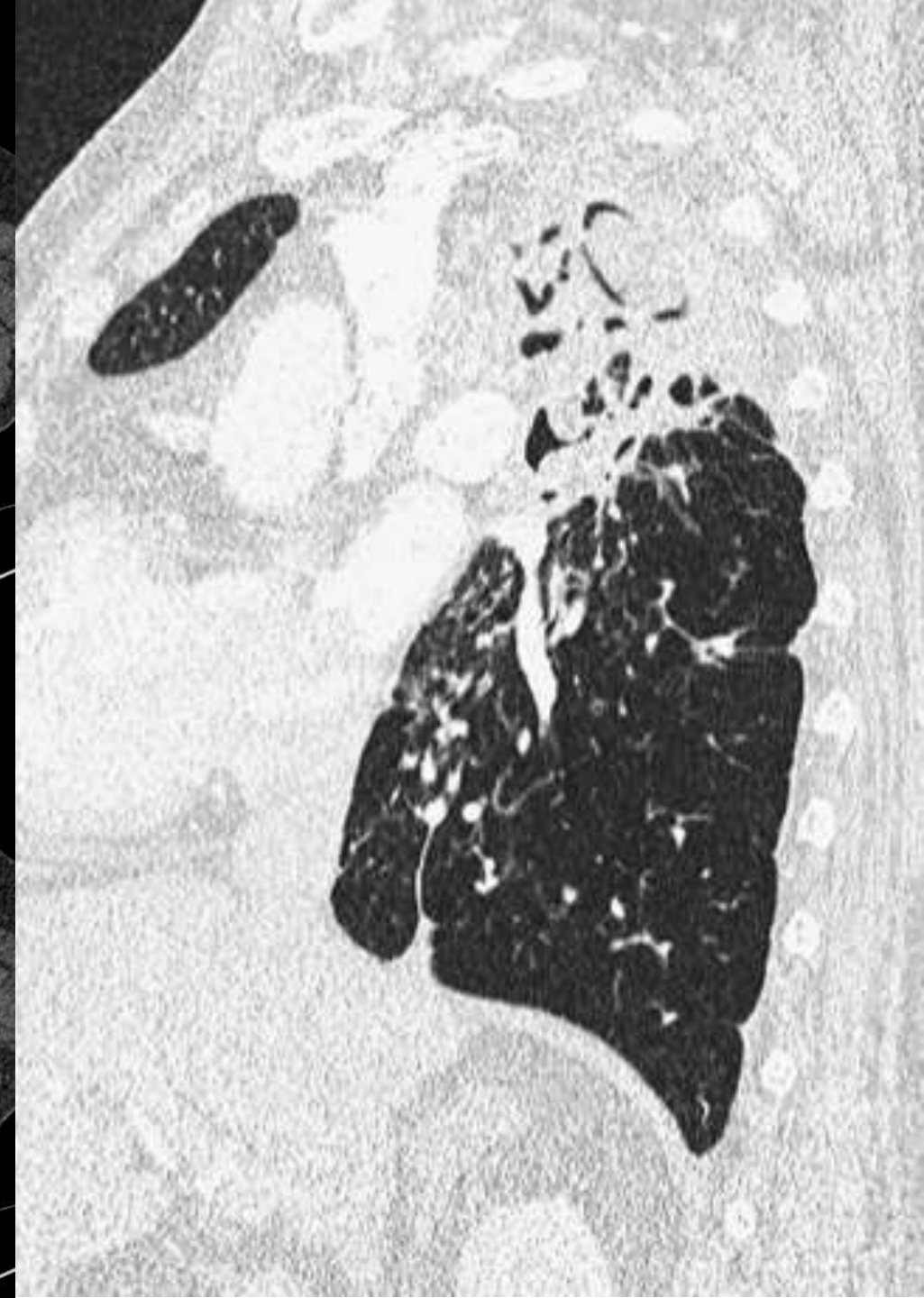
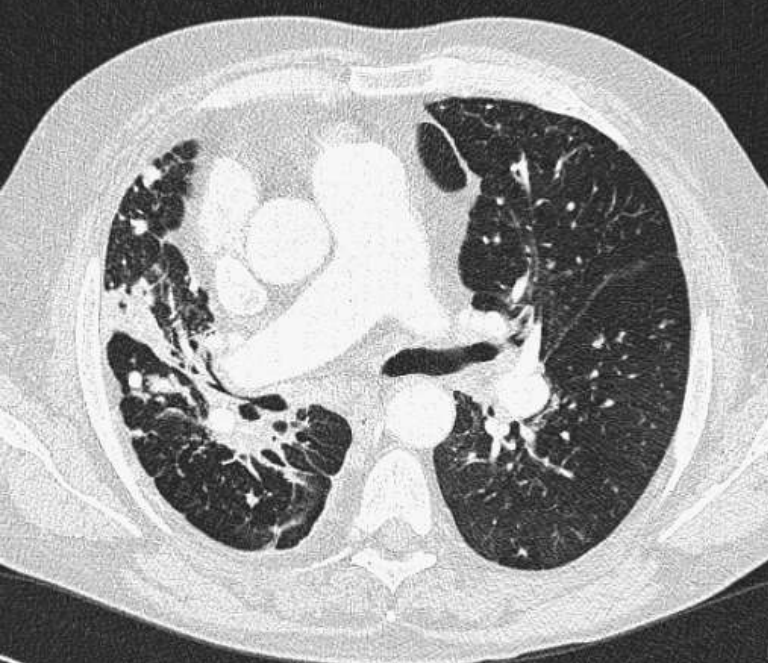
- ♦ Kalcifikace, karnifikace, bronchiektázie, emfyzém, fibróza
- ♦ *Aspergilom v kaverně*
- ♦ *Další progresí může vzniknout karcinom plic*

Zhojená infiltrativní forma tuberkulózy,
negativita kulturační i mikroskopická
Aspergilom v hrotu pravé plíce
zmenšený objem pravého hemithoraxu

Plicní tuberkulóza – obrazový přehled

Prof. MUDr. Jiří Ferda, Ph.D.

Klinika zobrazovacích metod

Lékařská fakulta Univerzity Karlovy v Plzni

Fakultní nemocnice Plzeň